

HIDAK ÉS UTAK – II. INNOVÁCIÓ KONFERENCIA
LEHETŐSÉGBŐL CSELEKVÉS

BUDAPESTI
CORVINUS
EGYETEM
VÁLLALKOZÁS ÉS
INNOVÁCIÓ INTÉZET

Pannon Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

2022. november 24-25.

**HIDAK ÉS UTAK –
II. INNOVÁCIÓS KONFERENCIA
LEHETŐSÉGBŐL CSELEKVÉS**

HIDAK ÉS UTAK – II. INNOVÁCIÓS KONFERENCIA 2022. 11. 24–25.

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

„Lehetőségből cselekvés”

ABSZTRAKT KÖTET

Cím: **Hidak és utak - II. Innovációs Konferencia / Lehetőségből cselekvés**

Szerkesztette: **Dr. Bagó Péter**

Tördelte: **BCE Campus Nyomda**

ISBN: 978-963-503-934-0

Előszó

A CORVINUS és a PANNON EGYETEM Gazdaságtudományi Kara 2022. november 24-25-én rendezte meg a „Hidak és utak II. Innovációs Konferencia - Lehetőségből cselekvés” című konferenciáját. A konferencia fővédnöke a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal volt.

A vállalatok és szervezetek innovációs képességének és tevékenységének gazdasági és társadalmi jelentősége vitathatatlan. Az innováció az, mely viharosan változó gazdasági és társadalmi környezetünkben irányokat keres és mutat, hozzájárul a jelen megismeréséhez, a jövő feltérképezéséhez, az ötletek cselekvéssé alakításához. A II. Innovációs Konferencia célja volt, hogy lehetőséget teremtsen az innovációról való közös és sokszínű gondolkodásra, az innovációval kapcsolatos szakmai ismeretek megosztására, így járulva hozzá a sikeresebb, versenyképesebb hazai vállalkozói szektor, és a fejlettebb, prosperálóbb innovációs ökoszisztéma kialakulásához.

A konferenciára az alábbi témákban vártuk az előadásokat:

- Innovációk a pénzügyi szektorban,
- Oktatás és innováció,
- Sustainability and social innovation,
- Vállalkozások és innovációs ökoszisztéma,
- Sport és innováció,
- Energetika és innováció,
- Technológiai innovációk menedzsmentje,
- PhD szekciók.

A konferencián összesen 87 előadást hallgathattunk meg, 12 egyetem és 22 vállalati/intézményi partner képviselőitől. A konferencia nyelve magyar és a PhD szekciók esetében angol volt. Jelen konferenciakiadvány szekciók szerinti bontásban tartalmazza az egyes előadások beérkezett absztraktjait, míg a felkért szakmai zsűri által kiválasztott tanulmányok pedig a Vezetéstudomány és a Köz-gazdaság folyóiratokban kerülnek publikálásra.

A szervezők:

DR. DEUTSCH NIKOLETT

Intézetvezető

Vállalkozás és Innováció Intézet

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

DR. FEHÉRVÖLGYI BEÁT

Dékán

Gazdaságtudományi Kar

PANNON EGYETEM

Hidak és utak - II. Innovációs Konferencia Lehetőségből cselekvés

2022. november 24-25.

Helyszín: Budapesti Corvinus Egyetem, E épület, 1093 Budapest, Fővám tér 8.

Tudományos programbizottság:

Dr. András Krisztina (Budapesti Corvinus Egyetem)

Dr. Ásványi Katalin (Budapesti Corvinus Egyetem)

Dr. Birkner Zoltán (Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal)

Dr. Csath Magdolna (Pázmány Péter Katolikus Egyetem)

Dr. Deutsch Nikolett (Budapesti Corvinus Egyetem)

Dr. Fehérvölgyi Beáta (Pannon Egyetem)

Dr. Hoffer Ilona (Budapesti Corvinus Egyetem)

Dr. Ködmön István (Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt.)

Dr. Matolay Réka (Budapesti Corvinus Egyetem)

Dr. Pintér Éva (Budapesti Corvinus Egyetem)

Dr. Szabó István (Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal)

Dr. Virág Attila (Budapesti Corvinus Egyetem)

Bayer Gábor (77 elektronika)

Háry András (ZalaZONE Tudományos Park Kft)

Mucza Gergely (MVM Csoportszintű Technológiai Innovációs Igazgatóság)

Peták István (OnCompass)

Sütő Ágnes (Magyar Bankszövetség)

Tarjáni István (Magyar Értékelemzők Társasága)

Szervezőbizottság:

Budapesti Corvinus Egyetem, Vállalkozás és Innováció Intézet

Dr. Bagó Péter

Dr. Deutsch Nikolett

Dr. Máté Tünde

Nagy-Borsy Viktor

Pannon Egyetem, Gazdaságtudományi Kar

Dr. Fehérvölgyi Beáta

Dr. Obermayer Nóra

Németh Eszter Júlia

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

Dr. Szabó István

Tartalom

Szekció 1. Innovációk a pénzügyi szektorban	9
A bigtech cégek rendszerkockázati szempontú értékelése	9
Szekció 2. Oktatás és Innováció	10
Az egyetemi és munkáltatói preferenciák figyelembevételével kialakított kompetencia-térkép a PE-GTK gazdasági alapszakjaira vonatkozóan	10
Felejtsd el a számokat, tanulj gondolkodni – a fenntarthatóság kulcsa a matematikaoktatás innovációja	11
Egy tőzsdejáték tanulságai	12
Innováció – Innováció módszertani gyakorlatok – Értékmenedzsment mesterhármasa a Budapesti Corvinus Egyetem Vállalkozásfejlesztés MSc képzésén	12
Modellváltás - átalakuló intézményi célok, stratégiák	13
Egy pénzügyi eszköz, mint módszertani segítség oktatáshoz, empirikus kutatáshoz és cégmenedzseléshez	13
A coach-szemlélet helye a felsőoktatásban, különös tekintettel a vállalkozói kompetenciák fejlesztésére	14
Személyre szabott tanulási utak a Full-time MBA oktatásban	15
Illúzió-e a motiváció? – Új szemléletű gazdasági felsőoktatási modell javaslat	15
Szekció 3. Sustainability and social innovation	17
Biomass is to Renewables as Oil is to Fossil	17
Green Luxury: The Innovation Level desired in Green Luxury Products	18
Responsible Research and Innovation in Smart City Strategies	18
Innovation toward sustainability in the Hungarian Wine Sector	19
Socially Responsible HRM is the new HRM: Inducing Citizenship Behavior Through Transformational Leadership	20
The importance of environmental protection in agriculture	21
Szekció 4. Energetika és Innováció	22
Áramvonalas energiagazdálkodás, avagy mihez lehet kezdeni a gázfüggőséggel és hogyan lehet fenntarthatóbbá tenni az energiafelhasználást	22
Előrejelzések és függőségek	23

Innováció és áttörő technológiák az energiaiparban	23
Ipar létesítmények energiahatékonyságának drasztikus javítása okoseszközök által	24
STRIDE – Energiatervezés fejlesztése az intelligens hálózati koncepciók integrálása révén	25
Szekció 5. Vállalkozások és innovációs ökoszisztéma	26
A folyamatinnováció hatása az üzleti teljesítményre	26
A kutatási, fejlesztési és innovációs projektek helye és szerepe a kis- és középvállalkozások életében a digitalizáció és a projektszemlélet aspektusából	27
10 év vállalati innovációösztonzés Magyarországon – vállalatok K+F tevékenységének minősítése, 2012 - 2021	27
A termékinnováció hatása a vállalati teljesítményre a magyar feldolgozóiparban	28
Exponenciális Szervezetek: A skálázható technológiai és üzleti modell innováció Szent Grálja?	29
Mesélő, zenélő, beszélő házak. Innovatív kulturális gazdaságfejlesztés szektoriális együttműködésben megvalósuló modelljei a pannon városokban	30
Globális értékláncok és tudásáramlás a helyi gazdaságokban: V4-ek és a magyar autóipar példája	31
Folyamatközpontú paradigmaváltás a könyvvizsgálati munka szervezésében	31
Startupok és állami támogatás – mit mond a piac?	32
Az innováció, mint eszköz a magyar akvakultúra a kihívásainak megoldásában	33
Szekció 6. PhD section	35
Disruptive solutions for FinTechs and their risks - Hungarian case studies	35
An expedition towards innovation through engagement	36
Does innovation effects firm performance?	36
Innovative, playful & gamified solutions in workplace learning. Exploratory case study of a Hungarian blended learning platform	37
A bridge to Successful Teamwork? Machine Translators and team work performance among international students on work-study jobs in Hungary	38
Stylised Facts on Innovation – Evidence from Hungarian Firm and Aggregate Level Data (2012-2018)	38
Measuring climate for innovation in Hungarian universities and SMEs	39
Defining Personal Branding and its Value	39
Examination of preferences related to self-driving vehicles	40

Szekció 7. Technológiai innovációk menedzsmentje	41
Technológiaelfogadás az online színházi térben	41
Projektmenedzsment érettség a közzférában	42
Technológia-Stratégia-Kiválóság - A stratégiai technológia menedzsment funkciói és a dinamikus képességek	43
A fenntarthatósági tevékenységek támogatása szoftveres megoldásokkal - Vállalati fenntarthatósági tendenciák feltárása	44
Hibrid feszültségek - Társalmi innovátorok leadership jellemzői	45
A Stratégiai Technológia Menedzsment és az Értékmenedzsment találkozási pontjai a Kiválósági Modell tényezőin keresztül	46
Technológiai innovációk hatása a stratégiai menedzsmentre	46
Jövő szervezete és vezetése kutatási beszámoló	47
Szekció 8. Sport és Innováció	48
Üzleti modell innováció a hivatásos labdarúgás fenntartható működéséhez: Hogyan szerezhetik vissza a szurkolók a „Szép Játékot”?	48
Szekció 9. Ph.D section	49
Citizen Science for Transformative Placemaking in Urban Cities through Positioning Tourism Milieu in relation to Sense of Place	49
Limiting factors of successful implementation of public startup funding programs in Hungary between 2016-2020	50
The role of Artificial Intelligence in creating Digital Identity Wallet	50
Introduction to the university innovation ecosystem from a perspective of systematic literature review	51
Open Innovation Model	52

Szekció 1. Innovációk a pénzügyi szektorban

A bigtech cégek rendszerkockázati szempontú értékelése

Becsky-Nagy Patrícia, Debreceni Egyetem

A digitális szolgáltatásokra, illetve piacokra vonatkozó jogszabályi környezet számára nagy kihívást jelentenek a gatekeeper-ként (kapuőrként) is emlegetett bigtech cégek, amelyek az általuk kifejlesztett diszruptív technológiák bevezetésével saját maguk alakítják a piac szabályait. Különösen fontos terület a fizetési forgalom határokon is átívelő szabályozása, illetve a bigtech cégek által okozott rendszerszintű kockázatok azonosítása, hiszen az új típusú kockázati tényezők a pénzügyi rendszer felügyelete szempontjából is új kihívásokat jelentenek. A tanulmány célja egyrészt a pénzügyi rendszer destabilizálására alkalmas potenciális kockázati tényezők azonosítása, másrészt a kockázatok kezelésére vonatkozó megoldási javaslatok megfogalmazása.

Kulcsszavak: bigtech cégek, rendszerszintű kockázatok, diszruptív technológiák

Szekció 2. Oktatás és Innováció

Az egyetemi és munkáltatói preferenciák figyelembevételével kialakított kompetencia-térkép a PE-GTK gazdasági alapszakjaira vonatkozóan

Bogdány Eszter, Pannon Egyetem

Cserháti Gabriella, Pannon Egyetem

Velden és García-Aracil (2010) szerint a munkaadók kompetenciaszintekhez kapcsolódó elvárásai és az egyetemen frissen végzett hallgatók tényleges kompetencia szintje között eltérés tapasztalható. A munkaerő-piaci szereplők közvetlenül nem, vagy csak nagyon kis mértékben tudják befolyásolni az egyetemi képzés alatt megszerzhető kompetenciákat, míg a felsőoktatási intézmények képzési rendszere nem tudja megfelelő ütemben követni a gazdasághoz kapcsolódó szakterületek lendületes változását (Vandeplas & Thum-Thysen, 2019).

Kutatásunk célja, hogy az érintett gazdasági szakok esetén feltárjuk az egyetemi képzési követelmények által elvárható kompetenciák, valamint a munkáltatói elvárások közötti különbségeket; továbbá felvázoljuk a munkáltatók által legfontosabbnak vélt kompetenciákat. Ennek érdekében fókuszcsoporthoz interjúkat folytattunk, illetve workshopok keretében Q-módszertant alkalmazva gyűjtöttünk adatokat a gazdasági szereplők körében. A fókuszcsoporthoz eredményeit tartalomlelemzéssel, míg a workshopok eredményeit rangsorok összeállításával elemeztük. Az eredmények alapján látható, hogy mely kompetenciák azok, amelyek a képzési kimeneti követelményben is megjelennek, valamint a munkáltatók is fontosnak vélik, illetve melyek azok, amelyek a munkáltatók véleménye szerint fontosak, azonban a képzési követelményrendszerben közvetlenül nem szerepelnek. Kutatásunk eredményeképpen kitérünk azon együttműködési lehetőségekre, amelyek által a felvázolt kompetenciaszakadék szűkíthető.

A munkáltatói igényekkel összehangolt kompetencia kataszter összeállításával lehetőség adódik képzési kompetencia-térképek kialakítására, amely a pályakezdőket, hallgatókat arra motiválja, hogy egyéni tanulási célokat tűzzenek ki azáltal, hogy megismerik az elsajátítandó kompetenciákat. A munkáltatókat arra motiválja, hogy felismerjék, szervezeti szinten mit tehetnek a pályakezdők

beillesztési, tanulási folyamatainak támogatásában. A társadalom szintjén pedig erősíti azon szemléletet, hogy a tanulási folyamatban a belső motiváció mindenki számára elérhető minimum feltétel. A kompetenciák alapján történő visszacsatolás újfajta tanulást támogató formák bevezetését is lehetővé teszi, újfajta együttműködések létrejöttét támogatja.

Kulcsszavak: munkáltatói preferenciák, kompetenciatérkép, kompetenciaszakadékok

Felejtsd el a számokat, tanulj gondolkodni – a fenntarthatóság kulcsa a matematikaoktatás innovációja

Farkas-Kis Máté, Budapesti Corvinus Egyetem

Az innováció útját járva a digitalizáció terjedésével és az üzleti intelligencia rendszerek térnyerésével az ezekből nyert adatalapú döntések jelentősége megnőtt. Miközben már szinte minden döntést valamilyen szinten számszerűsítéssel próbáltunk megmagyarázni - ahogy azt a világválság idején is láthattuk -, elfelejtjük, hogy ezeknek a számoknak az értelmezése a döntési folyamatokban kulcsfontosságú. A számokhoz való viszonyunkat a hozzájuk kapcsolódó pszichológiai jelenségek (gondoljunk csak például a lehorgonyzásra), valamint saját tapasztalataink határozzák meg. Ezek a tapasztalatok többnyire a matematikaoktatás során keletkeznek. Az elmúlt évtizedek kutatásai rávilágítottak az úgynevezett „matematikai szorongás” létezésére, ami azt jelenti, hogy sokan kényelmetlenül érzik magukat, amikor számokkal kell dolgozniuk, különösen döntési helyzetben. Ha mélyebbre ásunk, meg kell kérdeznünk magunktól: Hogyan befolyásolhatja ez a 21. századi döntéshozatali mechanizmusokat? Az előadáson bemutatott kutatás – egy közel 650 fős mintán alapulva - azt próbálja megvizsgálni, hogyan változik a matematikához való viszonyunk az oktatási évek során. Hogyan befolyásolja mindez, hogy érzelmi vagy racionális döntéshozóknak tartjuk-e magunkat? Jól látható, hogy kisgyermekkorban a számokhoz való viszonyunk örömteli, játékos, és szinte senkinek sincsenek rossz emlékei. Ez azonban nagyon gyorsan megváltozik, aminek az eredménye, hogy mire felnőtté válunk, általánosan elterjedt az a nézet, hogy vannak humán/érzelmi döntéshozók és racionálisak. Ez a szétválasztás a legtöbb esetben együtt jár egy matematikai narratívával: „nekem nincs matekos agyam”. De biztosak vagyunk ebben?

Kulcsszavak: matematikai szorongás, döntéshozatal, oktatási innováció

Egy tőzsdejáték tanulságai

Fazakas Gergely, Budapesti Corvinus Egyetem

A pedagógia új irányzatai a hallgatók, tanulók bevonásáról szól – milyen oktatási technikákkal sikerül kooperatív környezetet teremteni a tanórákon – ennek egyik eszköze a gamifikáció. A játékkal a hallgatókat sikerül bevonni egy történetbe, azonosulni a játék által megszabott célokkal, és közben ahhoz, hogy ezeket a célokat elérjék, hajlandók befogadni olyan ismereteket, melyeket passzív órakenetek, a tanár által a katedrán elmondott unalmas előadások során elengedne a füle mellett. A játék során vagy végén közösen megbeszéltek tanulságok, a nyerő vagy vesztes stratégia okainak, háttér tényezőinek megbeszélése hosszútávon megmaradó, aktivizálható tudásanyagot eredményeznek.

A tőzsdejáték során a csapatoknak a technikai kereskedésre nyílt csak módjuk – azaz háttérinformációkra, gazdasági elemzésekre nem támaszkodhattak, kizárólag a piaci mozgásokból, a piaci kereslet-kínálat gyakran emocionális rezdüléseiből vonhattak csak le következtetéseket. A csapatok által vezetett döntési lapok a későbbi elemzés számára statisztikai mennyiségű adatot szolgáltatottak arról, hogy hasonló játékmunkák, piaci átalakulások során hogyan döntenek a piaci alulinformált szereplők. A játék során tanúsított magatartások tehát utólag annak elemzésére alkalmasak, hogy milyen információkat, hogyan vesznek figyelembe információhiányos piacon a szereplők.

Kulcsszavak: gamifikáció, tőzsdejáték, oktatási innováció

Innováció – Innováció módszertani gyakorlatok – Értékmenedzsment mesterhármasa a Budapesti Corvinus Egyetem Vállalkozásfejlesztés MSc képzésén

Hoffer Ilona, Budapesti Corvinus Egyetem

A 2021/2022-es tanév a megújított Vállalkozásfejlesztés MSc képzés első éve volt a Budapesti Corvinus Egyetemen. A szakfejlesztés többlépcsős folyamatában a releváns nemzetközi és hazai gyakorlat mellett figyelembevételre kerültek a hallgatói, a munkaerő piaci, a szakmai és oktatás-képzési, akkreditációs szempontok, valamint a folyamatos változásban levő intézményi elvárások, mint például a negyedéves képzésre való átállás.

Erre az időre esett, hogy a Magyar Értékelemzők Társasága (MÉT) a Value for Europe szakmai szervezet által jegyzett Value Management képzési és minősítési rendszer első fázisát jelentő képzésre pilot projektet indított néhány hazai egyetemen. Ennek eredményeképpen 2022 tavaszán pilot jelleggel lehetővé vált a Value For Europe Student Certification (VFESC) minősítés megszerzése az Innováció Módszertani Gyakorlatok hallgatói számára. Ez a kezdeményezés szervesen illeszkedett a korábbi gyakorlathoz, melyben a MÉT - mint a Society of American Value Engineers International (SAVEI) egyedüli európai affiliate szervezete, és ebben a minőségben a Value Methodology

Associate (VMA) képzés egyedüli európai gesztora -, a Budapesti Corvinus Egyetem hallgatói számára 2011 óta elérhetővé teszi a VMA igazolás megszerzését az Innováció Módszertani Gyakorlatok (korábban az Innováció módszertan) tárgy keretein belül.

A szakfejlesztés anyagai a szükséges fórumokon elfogadást nyertek, a képzés elindult. Az előadás a vizsgált időszak változásain túl összefoglalja az első kurzus tapasztalatait.

Kulcsszavak: szakfejlesztés, innováció, Értékmenedzsment, Értékelemzés és -tervezés, Magyar Értékelemző Társaság, kompetenciák

Modellváltás - átalakuló intézményi célok, stratégiák

Horváth Orsolya, Századvég

A hazai felsőoktatás rendszere jelentős változáson ment keresztül az elmúlt években. 2019-től összesen 21 felsőoktatási intézmény lett modellváltó, azaz a minisztériumi fenntartói szerepkört a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványok vették át, élükön a kuratóriumokkal. A modellváltás kiemelt célja, hogy az intézmények K+F+I tevékenysége erősödjön, minőségi oktatás valósuljon meg, így biztosítva az egyetemek nemzetközi versenyképességét, hozzájárulva a regionális innováció ökoszisztémák fejlődéséhez is.

Kutatásunkban a hazai modellváltó intézmények rendelkezésre álló stratégiai, fejlesztési dokumentumait vizsgáltuk annak érdekében, hogy lássuk milyen intézkedéseket terveznek végrehajtani az egyes egyetemek, hogyan képesek a vállalati és nemzetközi kapcsolataikat erősíteni támogatva saját célkitűzéseiket, valamint Magyarország regionális tudásközponttá válásának folyamatát.

Kulcsszavak: oktatási innováció, modellváltás, felsőoktatás

Egy pénzügyi eszköz, mint módszertani segítség oktatáshoz, empirikus kutatáshoz és cégmenedzseléshez

Katits Etelka, Pannon Egyetem, Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg
Antal Anita, Pannon Egyetem, Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg
Palányi Ildikó, Pannon Egyetem, Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg

A modern vállalati pénzügyek kutatásában az 1990-es évek végén megjelenik a fenntartható és az életciklus pénzügyek témája, mint új szegmens. Ide soroljuk azt az empirikus kutatási, oktatási módszertani, tananyagfejlesztési irányt a vállalati életciklus, turnaround és fenntartható pénzügyek témában, amely az előadás fókuszja. A szervezeti életciklusok és az azokban fellépő fordulatok azonosítása, menedzselési lehetőségeinek kidolgozása szerint történő oktatás hasznos, korszerű logikai és tárgyalási keret a gazdasági felsőoktatásban. Az egyetemi kutatást és oktatást

nem lehet empirikus vagy tesztelési háttér nélkül megvalósítani, de a kutatás és az oktatás módszertanának alkalmazásával kapott eredmények még hatékonyabbá tehetik a vállalati (vagy tesztelési) terep működését. Ezt segíti egy saját fejlesztésű FINel pénzügyi szakértői rendszer kontrolling eszköze. Ennek alkalmazása lehetővé teszi egy olyan magyar empirikus fordulatkezelési modell megalkotását, amely, mint nemzetgazdasági ágazati portfólió születését is lehetővé teszi a jelenlegi és előttünk álló változ(tat)ásokkal teli szervezeti világban. Az előadás bizonyítja – a magyar eset- és adatbáziselemzések módszerével – az életciklus, a turnaround és a fenntartható vállalati pénzügyek oktatásban, kutatásban és vállalatirányítási szempontból létező előnyeit.

Kulcsszavak: pénzügyi kontrolling, életciklus-, turnaround- és fenntartható vállalati pénzügyek

A coach-szemlélet helye a felsőoktatásban, különös tekintettel a vállalkozói kompetenciák fejlesztésére

Katonáné Dr. Kovács Judit, Debreceni Egyetem

Vizdák Károly, Budapesti Corvinus Egyetem

A vállalatok, szervezetek szervezetfejlesztési, humán erőforrás fejlesztési eszközei közül hazánkban is egyre nagyobb jelentőséget kap a coaching, az üzleti és vezetői coaching. Az üzleti élethez hasonlóan, a felsőoktatásban is fontos szerepet kaphatna a coaching, a coach-szemlélet, amely egyfajta válasz lehetne a 21. század oktatási kihívásaira. A coach-szemlélet, a coaching kompetenciák bevezetése a felsőoktatásban lehetőség lehet a teret adó tanuló környezet megteremtéséhez, segítheti az egyetemisták cselekvő szereplővé válását, ami egyben a vállalkozói kompetenciák erősítését is jelenti. Előadásom témájának a coaching térnyerése lehetőségeinek vizsgálatát választottam ki a felsőoktatásban, különös tekintettel a vállalkozói kompetenciák fejlesztésére.

A vonatkozó szakirodalom szerint az egyetemi keretek között vizsgált coaching ismereti előzményei – mind kvalitatív, mind pedig kvantitatív vizsgálatok vonatkozásában – korlátozottak.

A témához kapcsolódó külföldi szakirodalmak rámutatnak, hogy mindenki rendelkezik valamilyen értékteremtő képességgel. Erre a gondolatra kívánok építeni kutatómunkám elvégzése során.

Hazai kutatók is a következőkre hívják fel a figyelmet: a hallgatók számára a coaching azzal a különleges előnnyel járhat az egyéb támogató módszerekkel szemben, hogy ösztönzi az egyéni felelősségvállalást, ami a munkaerőpiacra frissen kilépő fiatalnak nagyon hasznos a későbbi pályafutása szempontjából.

A szakirodalom feldolgozás tekintetében – alapul véve a felsőoktatással kapcsolatos kihívásokat – egyrészt a vállalkozói kompetenciákkal kapcsolatos, másrészt a coaching szemléletre vonatkozó forrásmunkákra koncentrálok azzal a céllal, hogy a saját vizsgálataim körét megalapozzam.

Kutatómunkám eredményei az átfogó hazai és nemzetközi irodalom-feldolgozásnak, valamint a hazai környezetben végzett vizsgálatoknak köszönhetően hozzájárulhatnak a hazai coaching témakörben – különös tekintettel a felsőoktatásra (vállalkozói kompetenciák fejlesztése) – keletkezett irodalmi források gazdagításához, további kutatási területek meghatározásához.

Kulcsszavak: coaching, vállalkozói kompetenciák, cselekvő tanulás

Személyre szabott tanulási utak a Full-time MBA oktatásban

Kozma Miklós, Budapesti Corvinus Egyetem

Kálmán Orsolya, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Kardos Dorottya, Budapesti Corvinus Egyetem

Munkánk keretében bemutatjuk a Budapesti Corvinus Egyetem Full-time MBA szakján lezajlott szakfejlesztési munka egyik kulcsterületét: a személyre szabott tanulási utak kialakítását. Ennek keretében az egyes hallgatók egyéni fejlesztési terv mentén tanulnak, ugyanakkor tanulásukat egy kis csoportokhoz rendelt öt fős tanári kollektíva támogatja. Emellett az egymástól való tanulás támogatására kisebb reflexiós csoportokban tanulnak a hallgatók. A tanulási úton nagy hangsúlyt kapnak a képzés minden szemeszterében futó üzleti projektek, amelyek keretében az első tanévben csoportosan, a második tanévben egyéni projektek mentén tanulnak a hallgatók, az egyetem vállalati partnereinek valós feladataihoz megoldást keresve. Széles választási lehetőség és rugalmasság támogatja a projektek kapcsán a személyre szabott tanulási utakat. Bemutatjuk, a személyre szabott tanulási utak koncepciója hogyan illeszkedik a nemzetközi pedagógia trendek és jó gyakorlatok kontextusába, valamint az egyetem stratégiájába és fejlesztési céljaihoz. A koncepció megvalósításának eddigi, mintegy másfél éves eredményeiről, az eddig kapott visszajelzésekről is számot adunk, úgy a hallgatók, mint a folyamatban részt vevő oktatók nézőpontjából. Az előadásunk végén ismertetjük a további fejlesztési lehetőségeket és a közeljövőre vonatkozó konkrét akcióterveket.

Kulcsszavak: felsőoktatás, személyre szabott tanulás, egyéni fejlesztési terv, projektmunka, nemzetközi oktatás

Illúzió-e a motiváció? – Új szemléletű gazdasági felsőoktatási modell javaslat

Pintér Éva, Budapesti Corvinus Egyetem

Budai Eleonóra, Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar

A felsőoktatás és az innováció kapcsán sokféle tanulmány és kutatás látott napvilágot. Ezen kutatások homlokterében Magyarországon az utóbbi időben az egyetemek innovációs szerepe és gazdaságélénkítő hatása, valamint az új felsőoktatási működési, finanszírozási modell vizsgálata szerepelt. A felsőoktatási rendszer elemei közül kisebb hangsúly helyeződött a legfontosabb szereplőkre, a hallgatókra.

Jelen kutatás fókuszában a rendszer kissé elhanyagolt eleme, a Magyarországon működő egyetemeken jelenleg tanuló, többségében a Z generációba tartozó hallgatók állnak. A Z generációról a médiában sokszor ismételt jellemzők alapján alakult ki egy általános kép, amely azonban bizonyos szempontból félrevezető is lehet. Kimondottan akkor kerülhetünk ezzel a problémával szembe, ha egy szolgáltatást – mint például a felsőoktatást –, vagy egy terméket az adott generáció egy

fókuszált csoportjának szánunk, kínálunk. Ha hiányosak az attitűdökről az információink, akkor hiába az ötlet, a pénz, a lehetőség, a várt eredményt nem tudjuk elérni. A motiváció az ilyen információhiányos esetekben többségében csak illúzió marad.

A PBD Research keretei között végzett - jelenleg is aktív státuszú - komplex pénzügyi, kockázati és digitális attitűd kérdőíves felmérésünk (N>4200) 11 dimenzióban 51 kérdésen keresztül közelítette meg a vizsgált közeg jellemzőit. A profilalkotás során azonban olyan elemek is feltárássra kerültek, amelyek túlmutatnak az eredeti vizsgálati célon és mindez egy új szemléletű gazdasági felsőoktatási modell megalkotására inspirált minket. A javasolt modell, valamint megállapításaink azonban nem csak a gazdasági felsőoktatásban, hanem a felsőoktatás egészében, de akár az oktatás más szintjein is hasznosítható, innovatív szemléletet biztosíthatnak.

Kulcsszavak: felsőoktatás, oktatási innováció, digitális attitűd

Szekció 3. Sustainability and social innovation

Biomass is to Renewables as Oil is to Fossil

Igbeghe Christian Barika, University of Debrecen

The research established that biomass is as important in renewable energy contributions as oil is in fossil combustion. Like no other known renewable energy sources, biomass produces independent energy resources such as liquid biofuels, biogas, and solid biomass, and contributes significantly to renewable heat, transport, and electricity generation. The study admits that the concerns of biomass use in food and energy production is a global challenge but requires local solutions due to the peculiarities of the agricultural sector and resource base in different countries. For instance, the tropical climate in sub-Saharan Africa enhances faster regeneration of biomass unlike in Europe. On the other hand, emerging affordable technologies is revolutionizing biomass production and processing through precision farming, IoT, and even modular or household processors as well as several other techniques that all contribute to enhancing efficiency. The article utilized descriptive statistics to show that the bioenergy capacity of countries worldwide is increasing in line with increasing competitiveness and the developing economies are pacing. It finally concludes that biomass is an indispensable affordable resource of renewable energy and will remain critical to sustainable development, especially in emerging economies that can not afford the electrification of the transport sector which is the most energy-intensive sector today.

Keywords: biomass, energy sector, bioenergy capacity

Green Luxury: The Innovation Level desired in Green Luxury Products

Syrine Bassi, Corvinus University of Budapest

CSR and sustainability actions have gained a lot of weight in the last few years, with the rise of activists highlighting the urgency of the situation. Brands have fallen under the pressure of governmental ethical laws and the new green expectations of customers to deliver more ethical products. Even though it took them more time to be questioned, luxury brands are no exception and face more challenges and pressure to become more sustainable. Traditionally, luxury is the business of heritage and timelessness, so innovation has always been a delicate topic for these brands, let alone green innovation. Innovative sustainable materials, new communication strategies, and creative designs are all options to introduce ethical luxury goods in the market.

This study will investigate the amount of innovation desired for customers to accept and be willing to buy the new green luxury product. We shall compare two strategies that luxury brands might adopt for new sustainable product launches: introduce a product with an innovative design and innovative sustainable materials (High Innovation Level), or a product replicating an older design, using an innovative ethical material (Moderate Innovation Level). Using experimental design as a research method, we will examine the adequate innovation level that would allow customers to better welcome green luxury goods through online experiments.

Keywords: Luxury- Luxury brands-CSR - Ethical consumption- Luxury innovation- Innovation

Responsible Research and Innovation in Smart City Strategies

Tamás Gyulai, Széchenyi István University

Digitalisation of companies follows often the concept of Industry 4.0 in industrialised countries which enabled the utilisation of modern technologies like artificial intelligence and robots in advanced industrial production. More recently, however, the collaboration of humans and robots came to the forefront by Industry 5.1 as a new trend. Similar evolution can be noticed in smart city development where the focus on technology has shifted to the wellbeing of humans and to sustainability by Society 5.0 promoted by towns in Japan. Responsible Research and Innovation therefore provides the methodological framework for strategic development which is applicable for smart cities, as well.

Consequently, my presentation will highlight the main aspects of the Society 5.0 initiative as human centric development of smart cities and compares it to practical use cases from Szombathely in Hungary and from Timisoara in Romania. The presentation concludes with the summary of the transnational model from the EPIX project which brings together smart cities with industrial clusters that practice also social corporate responsibility.

My research work contributes to the foresight exercise which is being implemented in the Hungarian town of Szeged towards a practical development roadmap by 2023 to be developed within the framework of the TetRRIS project.

Keywords: responsible innovation, smart city development, social innovation

Innovation toward sustainability in the Hungarian Wine Sector

Valéria Lekics, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences

Imre Fertő, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences

Growing concerns on the uncertain future and the widespread adoption of new regulations regarding the wine industry's environmental footprint have prompted wineries to develop and adopt new environmental practices and technologies especially in developed countries. The future of the wine industry in a context of changing environmental conditions has received increasing attention from the different research disciplines. Our research addresses two questions. 1) To what extent do wine firms adopt and develop eco-innovations and conventional innovations? (2) Are there differences between drivers associated with eco-innovations and conventional innovations?

We focus on the three potential factors affecting the adoption of sustainable innovation. The first factor relates to firm characteristics. The second factor relates to internal capabilities. Resource-based theories have emphasized the role that strategic capabilities and resources play in terms of innovation and competitiveness. The third factor is the external knowledge sourcing. Having a wider array of knowledge sources and tighter relationships with external actors may have positive impacts on firms' innovative performance.

In this study, we investigate four types of wineries' innovation: product, process, marketing and organizational innovation. For each dependent variables we estimate semi-nonparametric binary choice models. Our results suggest that both conventional and eco-innovation are associated with internal factors. This partly reflects some peculiarities of Hungarian wine industry, which is consisting of small firms generally proceeding by internal experimentation, and trial and error. However, eco-innovation differs from conventional innovation in that it is more closely related to external sources of information, which are generally more technical and related to the environment. Finally, we find that the drivers of innovation differs by innovation types.

Keywords: Eco-innovation, green innovations, capabilities, knowledge transfer, wine industry, Hungary

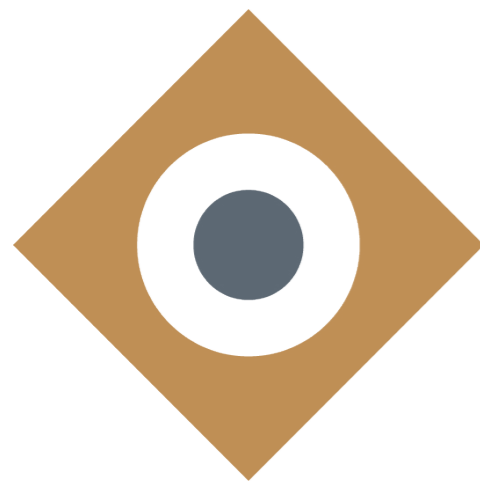

Socially Responsible HRM is the new HRM: Inducing Citizenship Behavior Through Transformational Leadership.

Shah Ali Murtaza, University of Debrecen

Thriving organizations undergo a continuous learning curve. The human resource management builds a steady ground for learning and innovation for an organization. It is no longer a time where conventional HRM could serve this purpose; the HRM as a unit must think out of the box and go an extra mile. Yes, it's time for a socially responsible HRM! Socially responsible HRM takes its roots from CSR, organization behavior and ethics (Greenwood, 2002). SRHRM can be defined as the functional applications of HRM practices that organizations adopt to achieve the successful implementation of CSR (Shen & Benson, 2016). Expanding on the stream of literature that connects socially responsible HRM to positive employee behavior, this research aims to study the relation between SRHRM and employee citizenship behavior for the environment, and how transformational leadership moderates this relationship. OCBE are the voluntary practices that employees perform, hence enabling organizations to achieve their sustainable development goals through combined individual efforts (Lamm et al., 2013). Transformational leadership refers to the process of provoking change in employee behaviors that builds a commitment towards organizational mission and goals, fostering innovation (Yukl, 1989). This study will use a quantitative research method to collect data from a random sample selected from Hungarian corporate sector, which will later be analyzed statistically. This study will add value to the existing body of literature by establishing the role of SRHRM in driving organizational innovation.

Keywords: socially responsible HRM, citizenship behavior for environment, transformational leadership, innovation, organizational culture.

The importance of environmental protection in agriculture

Anita Soós, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences

The environmental protection problems of agriculture have been in the center of attention for nearly 50 years. After a short time, they only started to deal with environmental protection, and then the Community regulation of environmental protection aspects was gradually introduced. When the CAP reform of 1992 introduced the system of direct subsidies, the direct subsidies of the member states' cattle and sheep sectors were tied to the fulfillment of environmental protection conditions, at the same time a system of accompanying measures was also introduced, as a result of which farmers could receive compensation payments. The introduction of the „Agenda 2000” program reshaped agricultural policy and rural development. Agricultural environmental protection and landscape protection came to the fore. Prior to joining the EU, it was necessary to change many laws in agriculture, so joining the European Union posed challenges to Hungarian agriculture. In our country, the National Agricultural Environmental Protection Program (NAKP) provided the basis for environmental management before accession. Since 2004, the Union has been able to support farmers participating in the agri-environmental management program. The program can be said to be very popular to this day, and environmentally conscious management would also be necessary in the future in terms of protecting our environment.

Keywords: environmental protection, environmental management, agricultural policy reform

Szekció 4. Energetika és Innováció

Áramvonalas energiagazdálkodás, avagy mihez lehet kezdeni a gázfüggőséggel és hogyan lehet fenntarthatóbbá tenni az energiafelhasználást

Csiba Péter, Keys4Corporate

Farkas-Kis Máté, Budapesti Corvinus Egyetem

Az elmúlt két év eseményei nyilvánvalóvá tették az Európai Unió számára, ezen belül néhány tagállam (különösen Németország és Magyarország esetében), hogy az energetikai kitettsége, függősége az orosz földgáz- és kőolajimporttól nem elhanyagolható tényező. Eközben az energiapiacra láthatóvá vált, hogy a földgáz ára egyre függetlenebb a kőolajétól. Ez a megállapítás a meghatározó energiahordozók árainak elemzéséből vonható le. A napjainkban tapasztalható energiaáremelkedés okai sokrétűek, távolról sem egyszerűsíthetők például az Ukrajna elleni háború következményeire.

Ha megpróbáljuk sorra venni a legfőbb okokat – akár a teljesség igénye nélkül is –, és megvizsgálni, majd levonni ezekből a következtetéseket annak érdekében, hogy felvázolhassuk a jövőbeli lehetséges forgatókönyveket, akkor érdekes megoldások körvonalai rajzolódnak ki. Nem elhanyagolhatóak az európai üvegházhatású gázkibocsátás szabályozása (ETS), a koronavírus-járvány utáni keresleti és kínálati viszonyok, az Ukrajna elleni háború következtében kialakult kínálati hiány és a szállítási infrastruktúra sajátosságai, de a megoldások nem csak ezek mentén keresendők.

Újra kell értelmezni az energiafelhasználás célját, és megvalósításának módjait és merész innovációk mentén restrukturálni a korábbi felfogásmódokat.

Kulcsszavak: energiafüggőség, földgáz- és kőolajimport, ETS

Előrejelzések és függőségek

Deutsch Nikolett, Budapesti Corvinus Egyetem

A villamosenergia szektorral szemben támasztott gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatósági követelmények egyik meghatározó elemének az energiabiztonság tekinthető, melynek fő tényezőit a nemzetközi szakirodalomban 4A-vel jelzett területek, nevezetesen a megfizethetőség (affordability), az elérhetőség (availability), a hozzáférhetőség (accessibility), valamint a környezeti értelemben vett elfogadhatóság (acceptability) képezik. Ennek értelmében az energiapolitikai célkitűzések meghatározása és a kapcsolódó döntéshozatal során e szempontok együttes mérlegelése szükséges, miközben a diverzifikáció biztosítása tekintetében nem csupán az energiahordozóktól és beszállítói piacoktól, láncoktól, az importtól, valamint az alkalmazott energiatermelési megoldásoktól való függőség, hanem az energiatermelési technológiák fejlesztése tekintetében értelmezhető technológiai függőség is számításba veendő. Jelen cikk célja annak vizsgálata, hogy a Visegrádi négyek villamosenergia-piacaira vonatkozó előrejelzések alapján milyen változások várhatók az egyes országok villamosenergia piacain az energiafüggőség tekintetében. Ennek érdekében bemutatásra kerülnek a magyar, a cseh, a lengyel és a szlovák villamosenergia-piacokat érintő kereslet- és kínálat-oldali folyamatok, valamint ismertetésre kerülnek a nemzeti szervezetek és az ENTSO-E által készített villamosenergia-piaci előrejelzések. Az egyszerűsített számítások során az előrejelzésekben az egyes sarokévekre meghatározott keresleti és kapacitásértékek lineárisan kerültek leképezésre, a nettó villamosenergia-termelési értékek becslése az előrejelzett kapacitások, az egyes erőművek becsült jellemző terhelési faktora és az önfogyasztás figyelembevételével történt. Azon esetekben, amikor a nemzeti hatóságok által készített előrejelzések időtávja az ENTSO-E hosszú távú tervezési időtávja alatt maradt, a fejlődési pályák változtatás nélküli továbbvitelére is sor került. Az export-import szaldók az adott évre becsült villamosenergia-fogyasztás és villamosenergia-termelés különbözeteként kerültek meghatározásra. Az export-import szaldók mellett

a 2005-2050-es időszakra a vizsgált országok villamosenergia-piacainak Egyszerűsített Kínálat-Kereslet-Infrastruktúra (SSDI) indikátorai is meghatározásra kerülnek, melyek segítségével a vizsgált országok villamosenergia-szektorainak várható energiafüggőségi kitettsége elemezhető.

Kulcsszavak: V4, villamosenergia-piaci előrejelzések, energiabiztonság, energiafüggőség

Innováció és áttörő technológiák az energiaiparban

Marton András, Budapesti Corvinus Egyetem

A növekvő energiaigény és az energetikai átmenet együttesen jelentős kihívás elé állítja az emberiséget mind társadalmi-gazdasági, mind technológiai oldalról. Az előrejelzések szerint a jelenlegi politikák, stratégiák inkrementális fejlődés mellett nem fogják tudni érdemben kiküszöbölni a klímaváltozás okozta problémákat. Technológiai oldalon azonban azonosíthatók ígéretes innovációk, találmányok és eljárások, mint például a kiterjesztett mesterséges intelligencia (szolgáltatási és fogyasztói téren is), a moduláris erőművek és a fúziós atomenergia, amelyeket remélhetőleg már csak néhány lépés és a kellő érintetti vagy döntéshozói akarat választ elattól, hogy gyökeres

változást hozzanak az energiaiparban. Meglévő technológiák (szélérőművek, naperőművek) innovatív továbbfejlesztései is hozzájárulhatnak a szektor zöld átmenetéhez, az egyik legnagyobb áttörést azonban az elektromos áram hatékony és olcsó tárolására vonatkozó megoldások jelentenék, amelyekre még nagyon kevés kísérletet látni a gyakorlatban vagy a szakirodalomban.

Kulcsszavak: technológiai Innováció, doszriprzív innovációk, energiaszektor

Ipar létesítmények energiahatékonyságának drasztikus javítása okoseszközök által

Petheő Attila, Budapesti Corvinus Egyetem

Vállalkozásokat váratlanul érte az energiaárak minden előzmény nélküli drágulása. Konkrét esetet kiemelve egy kecskeméti áruháza eddigi 5400 ft /GJ, novemberben 54 000 ft, ra emelkedik.

Az Óbuda Zrt. Bojtár utcai telepén 7 szerez áron tudott szerződni a téli időszakra. Nyilvánvaló, hogy ekkora megtakarítás nem lehetséges, de költségnövekedést okos eszközök beépítésével elviselhető szintre lehet csökkenteni a következő lépések megtételével.

0. lépés: Az épületszigetelés. Mivel olcsó volt az energia, ezért elmaradtak épületek nyílászáróinak cserélése és külső szigetelés, így a régebben épült építmények esetében ez 40% megtakarítást jelent. Ameddig ez nincs nem érdemes további lépéseket tenni.

1. lépés: A villamosenergia versenypiaci ára csupán 2,5 szerez. Így a gázkazán (távhő) hőszivattyúra cserélése megfelel az energia számláknak. Vagyis, ha az eredeti összeget vesszük alapul, alapul akkor 30%-ra csökkent.

2. lépés: Az energialeadók cseréjével, vagyis radiátorok helyett (hőátadók helyett), sugárzó mennyezeti paneleket lógatunk be, amik nem a levegőt fűtik, hanem a dolgozókat. 20%-kal kevesebb energiával érhető el ugyan az a hőérzet. (A teljesre nézve 24%-ra csökken az energiaköltsége a vállalatnak)

3. lépés: Elérkeztünk a legmodernebb innovációs technológiák, amik további jelentős megtakarítást tartalmaznak:

Időjárás vezérelt üzemelés, ha egy órán belül kisüt a nap, akkor megvárja vele a hőszivattyú indítást

Olcsó tarifás időszakban gyártja a meleg vizet

halmazállapot váltós tárolókban az elérhető a legjobb COP hatásfokon tárolja be az energiát pl: nyáron éjszaka állítja elő a hűtéshez szükséges hideg vizet, télen napsütésben. Pl: Panasonic hőszivattyú télen +7 C fok külső hőmérséklet esetén 5,3 névleges COP-val (1 kw áram felhasználásával 5,3 kw fűtési energiát állít elő) állítja elő a 35 fokos vizet, míg ugyan ez a gép + 2 C fokon csak 3,64 -es COP, -7 C foknál 2,8 COP, -15 C foknál 2,34 COP. Vagyis, ha időzítjük a napon belüli energia-termelést és tároljuk az épület fűtő/hűtő (puffer, földem, panel, HMV tároló) rendszerében, akkor elérkeztünk a célhoz. A teljes energiaköltségünk az megemelt díj 12%-ra csökken.

Célom, hogy konkrét projektek kivitelezésével és visszamérésével igazoljam, hogy lehetséges az energiahatékony átállás vállalkozások számára.

Kulcsszavak: energiahatékonyság, épületek, esettanulmány

STRIDE – Energiatervezés fejlesztése az intelligens hálózati koncepciók integrálása révén

Váradiné Dr. Szarka Angéla, Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft.

A 7 Duna-menti országból résztvevő kutatóhelyek nemzetközi együttműködésben 2020 óta vizsgálják az európai klímapolitikai célok teljesítésével kapcsolatos villamos energetikai kihívásokat, és kutatják az energiahatékonysági és az időjárásfüggő megújuló energiatermelők elterjedésével egyre inkább előtérbe kerülő intelligens villamos hálózati rendszerek adta lehetőségeket kihasználó innovatív megoldásokat.

A cél kettős: amit nem fogyasztunk el, azt nem kell megtermelni, amit megtermelünk, az ne terhelje a környezetünket. A Duna-menti országok többsége sajnálatos módon nem rendelkezik jelentős nem időjárásfüggő megújuló energiaforrással, ezért olyan innovatív módszerek alkalmazása szükséges a villamos termelő-elosztó-fogyasztó rendszerben, amely a hálózat működésének veszélyeztetése nélkül teszi lehetővé a termelés növelését, valamint optimális szinten képes tartani a fogyasztást.

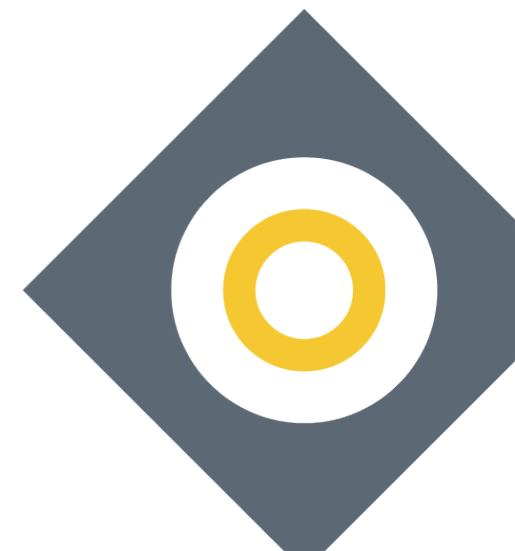
A fenti problémára Európa számos országában két fő irányban indultak el a fejlesztések: az egyik a megújulókkal megtermelt energia helyben történő optimális elosztása jól szervezett energiaközösségek tagjai között, a másik, az elosztói hálózaton az igény szerinti vezérlések (Demand Side Management) és a terhelésselátások ütemezett vezérlése. Mindkét módszer jelentős kutatás-fejlesztést és műszaki innovációt igényel.

Az előadás témája az eddig elvégzett nemzetközi kutatás eredményei alapján két kérdéskörre összpontosít:

Hol áll Magyarország az energetikai hálózati innovációk fejlesztésében, összehasonlítva a STRIDE partnerek országaival?

Melyek azok a jogi, gazdasági és műszaki feltételek, amelyek a villamos energia rendszer működésének a rugalmasságát növelhetik?

Kulcsszavak: európai klímapolitika, hálózati innovációk, megújuló energiahordozók hasznosítása

Szekció 5. Vállalkozások és innovációs ökoszisztéma

A folyamatinnováció hatása az üzleti teljesítményre

Demeter Krisztina, Budapesti Corvinus Egyetem

Losonci Dávid, Budapesti Corvinus Egyetem

Keresztély Tibor, Budapesti Corvinus Egyetem

Harry Boer, Aalborg University, Dánia

Kutatásunk célja, hogy megvizsgáljuk a folyamatinnovációnak az üzleti teljesítményre gyakorolt hatását egy függő piacgazdaságban (Dependent Market Economy, DME). Feltételezésünk szerint a DME kontextusból adódóan azért kiemelten fontos vállalati tevékenység a folyamatinnováció, mert az közvetlenül hozzájárul a DME „termelő” gazdaságban várt versenyelőnyökhöz, pl. alacsonyabb költség, jobb minőség. Így végső soron a folyamatinnováció jobb üzleti teljesítményhez (EBIT/árbevétel) vezethet. A 2016-os Community Innovation Survey adatállomány és a 2014-2018 közötti vállalati eredménykimutatások adatállományainak kapcsolásával 5002 magyar cég adatait vizsgáltuk meg ezt az összefüggést. Az elemzések csak részben támasztják alá a várakozásunkat. Bár összességében véve az innovatív vállalatok jobb üzleti teljesítményt nyújtanak, a regressziós elemzések alapján a vállalatméret és az iparág fontosabb tényező a magasabb üzleti teljesítmény eléréséhez, mint bármely innovációs tevékenység. Mindezek ellenére az innováció típusai közül (termék, szolgáltatás, folyamat) továbbra is a folyamatinnováció van a legnagyobb hatással az üzleti teljesítményre.

Kulcsszavak: folyamatinnováció, függő piacgazdaság, Community Innovation Survey

A kutatási, fejlesztési és innovációs projektek helye és szerepe a kis- és középvállalkozások életében a digitalizáció és a projektszemlélet aspektusából

Dobos Oszkár, Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar

Csiszárík-Kocsir Ágnes, Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar

A digitalizáció által hozott eredmények és kihívások az élet minden területére beszivárogtak. Az elmúlt években bekövetkezett változások új alapokra helyezték a termelő és szolgáltató vállalkozások, vállalatok működését, amit a 2020-ban berobbant pandémiás helyzet tovább eszkalált. Egyértelművé vált, hogy a vállalkozások túlélésének a záloga a kutatásban, a fejlesztésben és az innovációban rejlik. Ennek köszönhetően olyan új technológiák jelentek meg, amelyek sokat tudnak könnyíteni a napi szintű működésben, munkaszervezésben és munkában egyaránt. Szükség is van az effajta projektekre, hiszen az elmúlt évek rohamos gyorsaságú változásai újabb és újabb kihívásokat hoznak. Több szakértő véleménye alapján kijelenthető, hogy a világ az elmúlt néhány évben akkora változásokat produkált, amit csak rugalmas és innovatív hozzáállással lehet követni. Az innovációnak köszönhetően vagyunk csak képesek arra, hogy ezekre a kihívásokra megoldásokat találjunk. Az energia válság, a globális nyersanyaghiány, az ellátási láncok akadozása, a környezeti problémák, a gazdasági és politikai válságok még jobban alátámasztják a fent leírt igényeket. A jelen tanulmány célja, hogy egy kérdőíves kutatás eredményei alapján bemutassuk a KFI projektekhez való hozzáállást a magyar vállalkozások véleménye alapján, bemutassuk ezek szerepét és fontosságát a vállalkozások életében, felvázolva egy jövőképet, amely a jövőbeli működés és döntéshozatal szempontjából lényeges és fontos lehet.

Kulcsszavak: innováció, projektmenedzsment, projektszemlélet, KFI projekt, primer kutatás

10 év vállalati innovációösztönzés Magyarországon – vállalatok K+F tevékenységének minősítése, 2012 - 2021

Huszák Loretta, Budapesti Corvinus Egyetem

Szmollár Katalin, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala

Az innováció meghatározó szerepet játszik a nemzetgazdaságokban, ösztönzésére széles körben alkalmazhatók eszközök. Tanulmányunk nemzetközi áttekintés keretében tárgyalja az innovációösztönzést, a vállalatok számára elérhető adó- vagy adóalap-típusú kedvezményeket, majd bemutatja a hazai innovációösztönzés rendszerét. E rendszer meghatározó eleme a kutatás-fejlesztési tevékenység 10 éve bevezetett hatósági minősítési eljárása. A vállalatok középpontba helyezését a K+F és innováció területén játszott meghatározó szerepük indokolja, amit a KSH nyilvános statisztikai adatainak elemzésével támasztottuk alá.

Kutatásunk hiánypótló, mivel az SZTNH nem publikus adatbázisának kiértékelése alapján elemzi a vállalati kutatás-fejlesztést. A tanulmány két megközelítést ötvöz, a felülről, szisztematikusan elemzőt és az alulról, esettanulmányként értékelőt. Erőssége, hogy egy tipikus K+F cég esetpéldáján keresztül mutatja be az adóalap-kedvezmény alkalmazását, a minősítés igénybevételének előnyeit, elmulasztásának kockázatait. Legfőbb megállapítása, hogy a K+F minősítés rendszere szilárd, alkalmazása előnyös a vállalkozások számára. A hazai innováció éllóvasai a statisztikák alapján az IT és a műszaki szektor.

Kulcsszavak: Kutatás-fejlesztés, innováció, K+F minősítés, adóösztönzők

A termékinnováció hatása a vállalati teljesítményre a magyar feldolgozóiparban

Kiss János, Budapesti Corvinus Egyetem

Kutatásunk fő célja annak alátámasztása, hogy az innováció hozzájárul a vállalatok jobb gazdasági teljesítményéhez Magyarországon is. A kutatás adatbázisát a Corvinus Egyetem Versenyképességi Kutató Központjának legutóbbi felmérése szolgáltatja. Lineáris és logisztikus regresszióval vizsgáljuk az innováció hatását a vállalatok üzleti teljesítményére. Mivel a versenyképesség kutatás e fordulójában rendelkezésünkre állnak adatok a vállalatok 2019-es és 2020-as gazdasági eredményeiről, az innovációs teljesítményről pedig a 2016-2018 közötti időszakra vonatkozóan, ezért lehetőségünk van a szimultaneitás következtében fellépő endogenitás problémájának kezelésére.

A lineáris regressziókban a függő változó a 2020. évi egy főre eső hozzáadott érték természetes alapú logaritmus, a logisztikus regressziókban a 2020. évi exportőr státusz. Az elméleti háttér az innováció gazdasági hatásait, valamint az export és a termelékenység kapcsolatát mikroszinten vizsgáló több évtizedre visszanyúló, változatos, sokszor ellentétes eredményeket hozó kutatások jelentik. Ezek több elméleti irányzathoz kapcsolódnak az endogén növekedési elmélettől kezdve az evolucionista közgazdaságtanon át az erőforrás/tudás alapú vállalatelméletekig.

Kutatásunk kimutatta, hogy a termékinnováció hozzájárul az exportképesség növeléséhez, s ezen keresztül valószínűleg az üzleti sikerességhez. Közvetlen hatását a munkatermelékenységre nem sikerült bizonyítanunk, erre, mint több kutatás kimutatta, Közép-Kelet-Európában, inkább a folyamatinnovációknak és az új technológiák beszerzésének van nagyobb hatása. Ezt erősíti meg, hogy eredményeink szerint az üzleti folyamatok digitalizációjának pozitív hatása egyértelmű mind a termelékenységre, mind az exportra. A feketegazdaság és a korrupció révén gazdasági előnyt szerző vállalatok nem érdekeltek a nagyobb kockázatvállalást jelentő exportban és az ehhez kapcsolódó fejlesztésekben. A külföldi tulajdonú vállalatok exportorientáltak és termelékenyebbek.

Kulcsszavak: termékinnováció, innovációs teljesítmény, üzleti folyamatok digitalizációja

Exponenciális Szervezetek: A skálázható technológiai és üzleti modell innováció Szent Grálja?

Kristóf Péter, ExO Research

Chander Nagpal, ExO Research

Az Exponenciális Szervezetek (Exponential Organizations, ExO) közös jellemvonása, hogy egyrészt képesek a technológia gyorsuló fejlődését agilis működéssel és rugalmas üzleti modell innovációval lekövetni, másrészt, hogy kivétel nélkül szándék- és célvezéreltek, harmadrészt további 10 közös sajátos tulajdonsággal rendelkeznek, amivel képesek a termelés, illetve a szolgáltatásnyújtás határköltiségét a közeli szintre csökkenteni, és ezáltal versenytársaikhoz képest sokszoros hatást elérni. A 8 éve zajló kutatásunkban a Fortune 100 indexbe tartozó vállalatok teljesítményét hasonlítottuk össze az alapján, hogy egy adott szervezet mennyire tekinthető exponenciálisnak. Ezt egy saját metrika (Exponential Quotient, ExQ) kifejlesztésével és alkalmazásával tettük számszerűsíthetővé, aminek alapját az előzőekben említett 10 közös (sajátos) tulajdonság és a szándék- és célvezéreltség jelentette.

Legutóbbi kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy a 8 évvel ezelőtt megalkotott formula mennyire állta ki az idők próbáját, beleértve a Covid-járványt és az orosz-ukrán konfliktust – azaz, hogy a metrikánk alapján exponenciálisnak nevezett szervezetek teljesítménye mennyire emelkedett ki a mezőnyből. A kutatáshoz a Fortune 500, az S&P 500 és a Refinitiv adatbázisait használtuk, és kizárólag a pénzügyi indikátorokra támaszkodtunk. A Fortune 100 lista tagjait az ExQ értékük alapján sorba rendeztük, majd több szempont szerint összehasonlítottuk és összemértük a lista elején és a lista alján lévő 10-10 vállalat pénzügyi teljesítményét.

A legfontosabb eredményeink szerint a lista elején lévő 10 vállalat 40-szeres tulajdonosi megtérülést (shareholder return), 2,6-szor gyorsabb árbevétel növekedést, 6,8-szoros jövedelmezőséget, és 11,7-szeres eszközarányos megtérülést ért el a lista végén lévő 10 vállalathoz képest. A többszörös validáción átesett eredményeket 5 kritikus stratégiai döntésben és 10 összehangolt akcióban foglaltuk össze. Ezek azok a javaslatok, amelyeket a jövőbiztos szervezeteknek szükséges követniük, ha ők is Exponenciális Szervezetekké kívánnak válni.

Az előadásban és a mögöttes tanulmányban bemutatjuk az ExO modellt, az elemzési módszertant, a részletes eredményeket, az alkalmazási lehetőségeket, a megbízhatóságot, a korlátokat, a kiterjesztési lehetőségeket és a további kutatási irányokat, valamint megfogalmazunk egy javaslatcsomagot minden szervezet számára, amelyik el kíván indulni az Exponenciális Szervezetté válás útján. Mindezt az elmúlt években a modellt sikeresen alkalmazó vállalatok eseteivel is szemléltetjük.

Kulcsszavak: exponenciális szervezetek, felforgató innováció, gyorsuló technológiák, skálázható üzleti modellek, agilitás, vállalati transzformáció

Mesélő, zenélő, beszélő házak. Innovatív kulturális gazdaságfejlesztés szektorális együttműködésben megvalósuló modelljei a pannon városokban

Nagy Judit, Budapesti Gazdasági Egyetem

Az előadás alapfeltevése, hogy az ún. Pannon városokban több területen is jelentős potenciál mutatkozik meg a természeti-és kulturális örökség különböző elemeiben (nyelvi és kulturális sokszínűség, történelmi és regionális identitás, hagyományok stb.), amelyek rejtett kincsként, innovatív eszközökkel karöltve a kreatív és kulturális ipar fejlesztésének alapjául szolgálhatnak. A rejtett kincsek „felszínre hozatala”, bemutatása, kulturális gazdaságban való „felhasználása” azonban összetett feladat, mert az új technológiák elterjedésének köszönhetően megváltoztak a fogyasztói szokások, a munkavégzési feltételek, a nem nagyvárosi, de mégis fokozottan urbanus életmód iránti növekvő igények. E tényezők és jelenségek – sok más, itt fel nem sorolt komponenssel egyetemben – döntő módon határozhatják meg egy város vagy városeyüttes és a körülöttük lévő régió sokoldalú kreativitását és kreativitásigényét és az elkerülhetetlen fejlesztések, beruházások, általában a változás elfogadása és adaptálása iránti nyitottságát. Ez a kreativitáspotenciál azonban lappangó maradhat, mivel csak meghatározott infrastrukturális, energiahasznosítási, technikai és intézményi-szabályozási keretek között képes érvényre jutni. Más szóval: a kreativitás folyamatát társadalmi-gazdasági és területi értelemben elősegíteni és gátolni is lehet. Az előadás erre a tézisre válaszolva olyan rejtett kulturális, társadalmi potenciálok innovatív felszínre hozására mutat esetpéldákat, amelyek alkalmasak a társadalmi, kapcsolati tőke segítségével a hálózatos együttműködésben (komplementer, és/vagy kooperatív módon) való kiteljesítésre. A városhálózatok kialakításával ugyanis átléphetjük a lineáris fejlődés/növekedés pályájának határait, helyette exponenciális pályára kerülhetünk. Egyik ilyen példa a Mesélő házak-audiovizuális térélmények, hangzó utcai múzeum, avagy a helyi társadalmi, közösség innovativitás modelljének fejlesztése a művészet és közösségfejlesztés eszközeivel című program. A térségi kultúra és kreatív ipar fejlesztésére alkalmas projekt alapvetően modellértékű társadalmi innovációs módszertant és szektorális együttműködésben létrejött tartalmakat kínál, amely a helyi identitást és a városi összefogást, a településen élők, településen működő szervezetek közötti együttműködést erősíti, változatos formákban.

A szektorális együttműködésben megvalósult/megvalósuló program egyúttal egy társadalmi innováció is, mert ösztönzi a lakossági részvételt, az önkéntességet, növeli a társadalmi felelősségvállalást. E mellett szemléletformáló, érzékenyítő, közösségfejlesztő erővel is bír, interaktív, innovatív, és nem utolsósorban edukatív is, hiszen a település történelmi kulturális értékeit intermédia eszközök alkalmazásával közvetíti a városi lakosok és idelátogatók felé.

Gazdasági és társadalmi innováció értékes példájáról van szó tehát, amelynek előzményei azok a kulturális és közösségi innovációink, amelyek tovább fejlesztésért kiáltanak az okos városok, élményszerző kulturális programok, többgenerációs együttműködések igényeinek korában. A mesélő házak olyan „élő utcai múzeum hatású”, - talán eddig a világon is - egyedülálló audio-vizuális (tér) élmény, amelynek segítségével a városban élők, betelepülők, és a városba látogatók is érzékelhetik a történelmi históriákat rejtő házak „leheletét”. A létrejött tartalom egy létező okostérképre fejlesztett alkalmazással vehető igénybe, bárki számára, ingyenesen. Az alkalmazott módszertan

minden elemében, moduljában kiváló városi kohézió-erősítő, közösségfejlesztő, önkéntes munkát involváló program. Gazdasági hasznosulása három szektort is érint: az intermédiás tartalmak fejlesztése a kreatív gazdaságot élénkíti, a létrejövő tartalmak a turisztikai gazdaságot, a kommunikációs-művészeti szakemberek képzése pedig az oktatási kínálatot képes bővíteni a térségben.

Kulcsszavak: együttműködés, kreatív ipar, kulturális innováció

Globális értékláncok és tudásáramlás a helyi gazdaságokban: V4-ek és a magyar autóipar példája

Kozo Otsuka, Ritsumeikan Asia Pacific University

Kaoru Natsuda, Ritsumeikan Asia Pacific University

Csonka László, Budapesti Gazdasági Egyetem

A globális értékláncok számos módon hozzájárulhatnak a helyi gazdaságok fejlődéséhez, így többek között fontos csatornáivá váltak az elmúlt évtizedekben a (nemzetközi) tudásáramlásnak is, amely erősítheti az innovativitást. A tanulmány azt kívánja feltárni, hogy a globális értékláncok mennyire járulnak hozzá a V4 országok innovációs teljesítményéhez? A vizsgálat kvantitatív és kvalitatív módszereket ötvöz: szabadalmi statisztikák felhasználásával készült regressziós modell elemzi a V4-ek innovativitására ható tényezőket, míg a magyar autóiparról készült rövid esettanulmány igyekszik a számok mögé nézve magyarázatot adni az eredményekre. A modell ugyanis azt mutatja, hogy a nemzetközi tudásáramlás nem járul hozzá nagy mértékben a V4 országok gazdaságainak innovációs eredményeihez. Ez azt sugallja, hogy a globális értékláncok nem feltétlenül segítik elő a tudás terjedését a V4 országokban. Ennek több oka lehet: (1) a multinacionális vállalkozások alacsony költségű helyszíneként tekintenek a V4 országokra; (2) kiegészítő jellegű K+F tevékenységet támogatnak; (3) korlátozottak a tovaryűrűző hatások a technológiai kapcsolatokban; és (4) korlátozott a helyi vállalkozások abszorpciók képességei.

Kulcsszavak: autóipar, V4, globális értékláncok, innovativitás

Folyamatközpontú paradigmaváltás a könyvvizsgálati munka szervezésében

Polyák Imre, Budapesti Corvinus Egyetem

Az informatikai fejlődés egyre nagyobb távlatokat nyit a könyvvizsgálat területén is. Hivatkozhatunk a felhőtechnológia alkalmazhatóságára, robotok folyamatba illesztésére, vagy a mesterséges intelligenciában (Machine Learning és Deep Learning) rejlő lehetőségekre is. Mégis, az a tapasztalat, hogy jelentős lemaradás figyelhető meg a technológia folyamatba illesztése területén. Ennek részben oka a használatban lévő könyvvizsgálatot támogató rendszerek elavult technológiai bázisa, amelyet az új kihívásokra nehezen lehet felkészíteni. De további okként azonosítható a szakma nehézkes igazodási készsége az új technológia felé.

A törekvésünk egy olyan infrastruktúra és folyamattámogatási modell bemutatása, amely az uralkodó technológiai bázison lehetőséget biztosít az IT környezet által kínált lehetőségek kiaknázására, és megfelelően rugalmas kereteket biztosít a további integrációs lépésekhez.

A támogatott tevékenység középpontjában a könyvvizsgálói munka, és azon belül is, a könyvvizsgálói team megszervezése, a feladatok koordinálása, a folyamatot kísérő, integrálható és automatizálható tevékenységek támogatása áll. Kiindulhatunk a klasszikus módszertan szerint az ügyfél-elfogadási döntés és a szerződéses folyamat támogatásától, folytatva a tervezés és a feladatok kiosztásának koordinációs feladataival. Elvárásunk, hogy a „mechanikusan” elvégezhető, algoritmizálható tevékenységek terhére a környezet vállalja át a könyvvizsgálatban résztvevőktől. Az architektúra kialakításakor ezért kiemelt szempont, hogy a folyamatintegráció minél teljesebb körű legyen, így pl. a cégszolgálatok lekérdezése, az elektronikus aláírás illesztése, esetlegesen az AI motor integrálása akadály nélkül megvalósulhasson. Mindezeket túlmenően folyamatos kihívást jelent az ügyfelekkel, az egyes megbízások teljesítésével eltöltött idő kötelező dokumentálása is. Erre is megoldást várunk a rendszertől. A törekvéseink részét képezte egy komplex folyamat minél teljesebb körű beillesztése ebbe a modellbe. Ennek megfelelően az év végi egyenlegközlés tipikusan magas kockázatú folyamatát leképeztük a rendszerben. Természetes elvárásként, a könyvvizsgáló a minél erősebb kontrollt meg tudja valósítani. A mechanikus munkát, azaz az ügyféllel való kapcsolattartást, kommunikációt, a visszaérkezett válaszok dokumentálását az automatára bízunk, növelve a bizonyosságot, miközben jelentősen hatékonyabb megoldások felé nyitunk kaput.

Kulcsszavak: könyvvizsgálat, mesterséges intelligencia, folyamattámogatási modell

Startupok és állami támogatás – mit mond a piac?

Szamos Judit, Nemzeti Közzolgálati Egyetem

A startup vállalatok definiálására számtalan megközelítést alkalmaz a szakirodalom, gazdasági-társadalmi hatásukat tekintve azonban megállapítható: az innovációs ökoszisztéma fontos tényezőivé váltak. Ezek a cégek a meglévő gazdaság versenyzőit, a kutatásalapú innovációs rendszert tudják ösztönözni (Lányi, 2017), ezért a változó piaci struktúra és munkaszervezés, valamint a napjainkat érintő válságok tükrében a versenyképesség biztosításának jelentős aktoraiént tekinthetünk működésükre.

A startupok vizsgálatánál is régebbi tudományos diskurzus övezi az állam gazdasági szerepvállalásának kérdését. Napjainkban az egymást követő válságok az egyszerre stabilizáló és agilis államszerep párhuzamos megközelítésének térnyerését támogatják. Ebben a kettősségben keresendő a startupok, mint versenyképességi tényezők állami támogatásának helye, ugyanis az állam az adott szférából való teljes kivonulásának érve idilli, azonban nem reális, hiszen a tranzakciós költségek, a jogszabályok, az adózás vagy akár az infrastrukturális adottságok mögött is megtalálható a kormányzat. Kérdés, hogy meddig és hogyan érdemes szerepet vállalnia egy dinamikus változó környezetben.

Az előadás a beágyazott, több esetre épülő design szerinti esettanulmány módszerét (Yin, 2018) alkalmazza az állami szerepvállalás adekvát helyének feltérképezésére a magyar startup ökoszisztémában. A primer adatgyűjtés 25 félig strukturált interjú és résztvevői megfigyelésen alapszik, a szekunder adatgyűjtés magyar kormányzati stratégiák és K+F+I jelentések feldolgozására épül.

A vizsgálat eredménye, hogy a rendszerváltást megelőző időszak járulékeként hosszú ideig jellemző tőkehiány nem jelenik meg a startupok és az őket támogató szervezetek elsődleges akadályozó tényezői között. Az államtól nem a direkt pénzügyi ösztönzőket várja a piac, hanem a stabil, kiszámítható környezet megteremtését, a joghézagok és egyes intézményi hiányosságok kiküszöbölését, illetve egyfajta „facilitátor” szerep felvételét: mind a kutatási eredmények piacra csatornázásában, mind a párbeszéd koordinálásában.

Kulcsszavak: start-up, innovációs ökoszisztéma, versenyképesség

Az innováció, mint eszköz a magyar akvakultúra a kihívásainak megoldásában

Urbányi B., Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Bokor Z., Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kobolák J., Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Jelen T., Budapesti Corvinus Egyetem

Rigó-Ditzendy O., Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

Kovács Ö., Pénzügyminisztérium

Rákóczi K., Innoprofit Kft.

Szűcs I., Debreceni Egyetem

Békefi E., Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Makó Cs., Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Tarnai-Király Zs., Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Fekete R., Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

A hazai és a nemzetközi akvakultúra szektor komoly kihívásokkal és problémákkal küzd, melyet a jelen gazdasági helyzet felerősített. Dolgozatunkban arra kerestük a választ kizárólag a gyakorlati oldal vizsgálatával, hogy az innovációs képesség és készség hogyan tudja segíteni a halgazdálkodási-akvakultúra ágazatot, azok szereplőit. Munkánk során elemeztük annak esélyét, hogy az elképesztő intenzitással fejlődő akvakultúra szektorban a magyar szürkeállomány ismételtén kaphat-e markáns szerepet, betölthet-e vezető szerepet a régióban és világszinten egyaránt?

Kérdéseink megválaszolásához kérdőívet állítottunk össze, mely 3 egymástól jól elkülönülő szempontból vizsgálta a kérdéskört: i) az ágazat, ii) a vállalkozás és iii) az egyén (cégvezető szakember) aspektusából analizáltuk az innovációhoz való viszonyulást. A megkérdezett vállalkozások a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) taglistájából kerültek kiválasztásra. Potenciális válaszadóként 97 vállalkozást azonosítottunk, melyből 53 cég töltötte ki teljeskörűen (online vagy személyes interjút követően) a 27 kérdést magában foglaló kérdőívet.

Összességében leszögezhető, hogy a dolgozatunkban előzetesen lefektetett és kitűzött célok megvalósultak: átfogó képet kaptunk az ágazat innovációs helyzetéről. A leszűrt megállapítások és következtetések alapján pozitívumok és negatívumok egyaránt megfogalmazhatóak: van hova fejlődni az ágazatnak az innováció területén. Az innovációs készségnek és képességnek van egy alapszintje az ágazatban, az innováció megítélése heterogén. Ez az, amit kiindulásnak tekintve, azt részben elméleti, részben gyakorlati ismeretekkel bővítve és fejlesztve valós esély mutatkozik arra, hogy ismét egyik nyertesei és meghatározó tényezői legyünk az akvakultúra szektor világméretű fejlődésnek.

Kulcsszavak: akvakultúra, innovációs képesség, ágazati innovációs rendszer

Szekció 6. PhD section

Disruptive solutions for FinTechs and their risks - Hungarian case studies

Panka Póta Cserne, University of Debrecen

Recent years have seen the emergence of several disruptive technologies that have transformed the traditional financial sector by spillover effects into financial services. Through a qualitative approach, the present research explores how digital financial service providers change the market for payment solutions and what risks they pose to the secure processing of payments. With the synthesis of international and national literature, the paper presents disruptive FinTech technologies, the risks arising from their use, and the related security measures.

Using case studies of four FinTech companies in Hungary, the study illustrates how these digital financial service providers shape the Hungarian market for financial solutions. Considering FinTech areas, we selected the most prominent ones in the Hungarian digital financial sector. Thus, an electronic payment service provider, an open banking and data aggregation company, an online payments risk analyst and a comparison platform company were selected as our case study subjects.

The case studies clearly show that the disruptive technologies and business models mentioned in the literature are implemented in the practice of the companies studied. Our research findings confirm that financial technology developments have increased the sector's efficiency, but the use of FinTech can also pose several novel risks. Phishing can also endanger financial service providers working with Big Data and their customers, so sensitive customer and financial data must be handled carefully to prevent fraud.

Keywords: FinTech, digital finance, cyber risk, cyber security, case study

An expedition towards innovation through engagement

Demissie Esayas Degago, University of Debrecen

In this turbulent and unprecedented dynamic world of business, organizations must value changes through creativity and innovation to sustain. For every organization, innovation is an everyday combat for excellence demanding commitment. Innovation and engagement practices are inextricably linked. To engage employees and reap the benefits, the organization must facilitate and invest in engagement practices. Employee engagement assumes a critical precursor role to creativity and innovation in the workplace. An innovative work behavior is influenced by an engaged employee, and an engaged employee is more likely to act innovatively. Innovation is a potential mechanism to integrate sustainability into business. The study will base on the social exchange theory, which states that when employees feel a sense of consideration, they pay back their organization through engaged behavior, which ultimately motivates them to engage in innovative and creative ways. The aim of the research is to know what factors contribute to employee engagement and how engagement is accountable for innovative work behavior. The random sampling method will be applied to ensure representativeness and adequacy. The study follows a quantitative research approach and will be a cross-sectional study that applies correlational stat to measure the association and multiple regression methods to examine how employee engagement shapes workplace innovative behavior.

Keywords: Organizational support, Employee Engagement, Innovation, Creativity and Sustainability.

Does innovation effects firm performance?

Kitti Dióssy, Corvinus University of Budapest

The latest industrial revolution - Industry 4.0 - is significantly transforming the business world and encouraging many companies to digital transformation. In connection with this innovation, we assume that the firms implement changes in different dimensions of organisational operation in order to support the corporate institutionalization of digital solutions.

In our work we define four pillars of the organisation's digital transformation process. The transformation requires (i) digital strategy; (ii) supportive culture and adjustments in the (iii) structure and resources. Although, many works highlight the importance of (iv) digital technologies, we believe that it is only a pillar in the transformation process. Examining the 94 firms' data from the company surveys of the Competitiveness Research Center, we found that the digital transformation of Hungarian manufacturing companies has two pillars: the (i) digital transformation strategy and the (ii) digital transformation activities. Our analysis explores how do these pillars effect the firm's operational and financial performance.

Based on the findings, only the digital transformation activities have significant positive impact on firms' (financial) performance and strategy is not significant.

The novelty of the study is that we combine different digital transformation pillars that are usually examined independently. On the other hand, the operational and financial performance indicators of the model represent external and internal dimensions of firms' competitiveness.

Our analysis provides insights into the most important strategic, technological and organizational interfaces of the latest industrial revolution at firm level and advise companies how to exploit their processes to have a real impact on performance.

Keywords: industrial revolution, performance measurement, digital strategy, digital transformation

Innovative, playful & gamified solutions in workplace learning. Exploratory case study of a Hungarian blended learning platform

Mátyás Hartyándi, Corvinus University of Budapest

While many organizations apply a degree of hybrid working nowadays, trends show that employees increasingly prefer technology-enhanced, smart solutions in training. Innovative forms of education that mix on-site, face-to-face processes with e-learning and online live sessions are predicted to dominate our near future.

The umbrella term blended learning encompasses various strategies and practices to optimize learning. In the context of blended workplace learning, the achievement of learning objectives can be enhanced in multiple ways. Applied game and play design fields offer controversial but rich sets of instructional tools for this matter.

This exploratory case study examines a blended learning platform developed by a Hungarian consulting firm. The platform was directly observed, document analysis was carried out on four relevant documents, and eight expert interviews were conducted with the stakeholders of the platform project to achieve data triangulation. Inductive thematic analysis (ITA) was carried out on the dataset.

The presentation shows how classic gamification elements and playful design features were integrated into the platform during development. It also describes their intended role in hybrid workplace learning and contrasts them with the findings identified through bibliometric and systematic literature reviews.

Keywords: human resource development, workplace learning, blended learning, e-learning, gamification, motivational design

A bridge to Successful Teamwork? Machine Translators and team work performance among international students on work-study jobs in Hungary

Daniel Kibet Koech, University of Debrecen

Edina Molnár, University of Debrecen

Immediately after landing and settling in a foreign country, majority of international students make discoveries about a great livelihood disparity between their host and home countries. Reliance on scholarship stipend or support from family and friends becomes insufficient and unsustainable with time, thus prompting them to seek extra income from part-time jobs. Language barrier becomes an impediment to successful work place performance among many part-timers as it interferes with effective communication and seamless discharge of duties. This study will investigate the role of machine translators on team performance among international students working on part-time jobs in Hungary. Specific objectives of the study are; to establish the types of machine translators used, to investigate the role of machine translators in team training, to evaluate the effect of machine translators on team collaboration and to determine the effect of machine translators on team efficiency among students on work-study jobs in Hungary. This study will be guided by Systems Theory. International students from university of Debrecen working on part-time jobs comprise the target population, where simple random sampling technique will be used. Questionnaires designed using google forms will be send and collected online. Data will be processed using descriptive and inferential statistics with the aid of Statistical Package for Social Sciences.

Keywords: Teamwork, Machine-Translators, Work-study, International-students, language barrier

Stylised Facts on Innovation – Evidence from Hungarian Firm and Aggregate Level Data (2012-2018)

Klara Major, Corvinus University of Budapest

Agota Molnar, Corvinus University of Budapest

The paper set out to empirically examine the ten stylized facts of innovating firms and aggregate innovation developed by Klette and Kortum (2004). The research paper utilized data from the Hungarian Central Statistical Office to enable a micro data level analysis. We found that the Hungarian firm-level characteristics of innovation and industry dynamics were principally conforming to Klette and Kortum's (2004) stylized facts and theoretical model. These results indicate the opportunity for a generalized model investigating features of innovation that are not confined to one country alone.

Keywords: innovative firms, stylised facts, Hungary

Measuring climate for innovation in Hungarian universities and SMEs

Attila Sik, University of Pecs

An increasing amount of research suggests that corporate culture and climate are important drivers of innovation. To spur innovation at universities we need to quantify innovation climate and compare it to business organisations. We developed a questionnaire to assess organisation climate in 16 dimensions. In this pilot run we obtained results from one Hungarian university and several SMEs. We found significant differences in all dimensions except Freedom, Change Support and Stress, scoring SMEs higher than university. Differences in age groups in University answers have also been revealed. In Dynamism, Pay recognition, Work recognition, Shared view, Customer focus and Change support dimensions different views appeared mostly between the younger and older respondents. Different views were also found between groups of people at different career level in Pay recognition and in Idea support. Next, we will: 1) collect additional data from other universities to compare possible correlation between locations (capital or large cities) and innovation climate, 2) increase the number of responses from SMEs, 3) compare the innovation climate of universities to SMEs to reveal differences.

Keywords: Hungarian universities, educational innovation, innovation climate

Defining Personal Branding and its Value

Peter Szantó, Budapest Business School

As Personal Branding is gaining attraction in academia as a concept in academia, building its foundation as a concept and establishing a clear, accepted definition within the scientific research field is crucial in order to get a deeper understanding of how it supports business development. With more than hundred academic studies being published within the fields of management and business studies, it still lacks fundamentals, since the definition of the phenomenon is still widely diverse.

As of this stage of fragmentation in the research field, it is crucial to not only understand its origins, but draw a path for further research both in theoretical and empirical aspects. The former is indispensable for the latter and latter has the potential of drawing directions of a measurable model of the effect of Personal Branding and its equity on Business Development.

The presentation and the paper 1) identifies key characteristics of the construct and propose a widely usable definition of Personal Branding. As a result, the summary indicates outlines of models, drivers and processes that are based on the findings of the relevant literature review, while examining not only scientific, but real life usability as well.

The long term aim of this paper is to serve as a starting point for a standardized model to measure Personal Branding Equity to be used for performance measurement in regards to success factors of business development.

Keywords: Personal Branding, business development, performance measurement,

Examination of preferences related to self-driving vehicles

Tamás Ujházi, University of Szeged

The spread of autonomous vehicles (AVs) may revolutionize transportation within the following years. AVs are currently being tested in real-life environments in over 250 cities worldwide. KPMG and several researchers have emphasized that the key factor limiting the spread of AVs is their public acceptance. Consequently, the number of articles examining the consumer acceptance of AVs has been steadily growing. These research projects utilize different models of technology acceptance in order to measure the consumer acceptance pertaining to AVs. However, experts have highlighted a methodological limit: one of the basic tenets of the models used is that participants should have real-life experience of the new technology in question. This is not the case for AVs, as the number of people that have actually used such vehicles is minuscule. We use Conjoint analysis in our research, which is a widespread method used to examine consumer preferences during product development. Independent variables from the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT) were used to determine product attributes. We created 18 cards with different attribute levels (1-3), which were then evaluated by participants (N=202) in two steps. First, the cards were rated in order from most preferred to least preferred, then they were graded on a 10-point Likert scale. Our model proved to be viable in investigating AV preferences, and safety was determined to be the most significant product attribute.

Keywords: autonomous vehicles, conjoint analysis, preferences, safety, UTAUT

Szekció 7. Technológiai innovációk menedzsmentje

Technológiaelfogadás az online színházi térben

Aranyossy Márta, Budapesti Corvinus Egyetem

Míg a szórakoztatóipar termékeinek és szolgáltatásainak digitalizációja az elmúlt évtizedekben egyre fontosabb trenddé vált, addig a színházi online közvetítés viszonylag új jelenség. Az online színháznak leginkább a COVID-19 korlátozások adtak óriási lendületet, keresletet és kínálatot is teremtve a színházak internetes jelenléte tekintetében. Kutatásunk ügyfélközpontú, technológia elfogadási szempontból vizsgál egy új, magyar, színházi szolgáltatásokat nyújtó online platformot. A kérdőíves felmérésen alapuló elemzés célja annak vizsgálata, hogy az UTAUT2 (Unified Theory of Acceptance and Use of Technology 2 – a technológia elfogadás és használat egyesített elmélet 2) modell mely tényezői relevánsak a digitális szórakoztatóipar ezen alulkutatott, előadóművészeti ágazatában, a pandémiás lezárások példátlan motivációs környezetében. A részleges legkisebb négyzeteken alapuló útelemzés (PLS-SEM) eredményei azt mutatják, hogy a „szokás hatalma” a legerősebb, ez befolyásolja leginkább a színházi internetes közvetítés elfogadását, ami arra utal, hogy a COVID-19 lezárások során kialakult új szokások fenntartható digitális üzleti modell alapjául szolgálhatnak a színházak számára a világválság utáni korszakban is. Az elemzés során a felhasználók különböző korcsoportjai közötti potenciális generációs különbségeket is vizsgáltuk, és nem találtunk jelentős különbségeket, ami arra utal, hogy a társadalmi, technológiai és piaci feltételek e sajátos együttesében minden generáció hasonlóan reagál. Szem előtt tartva bizonyos adatfelvételi korlátokat (önbevallás és keresztmetszeti adatok), ezek az empirikus eredmények nemcsak gazdagíthatják a tudományos ismereteket, hanem a piaci szereplők által kidolgozott jövőbeli marketing és kommunikációs stratégiák alapjául is szolgálhatnak.

Kulcsszavak: Technológiai elfogadás, digitális üzleti modell, PLS-SEM

Projektmenedzsment érettség a közsférában

Blaskovics Bálint, Budapesti Corvinus Egyetem

Szabó Lajos, Budapesti Corvinus Egyetem

Kádár Zsombor, Budapesti Corvinus Egyetem

Molnár Máté, Budapesti Corvinus Egyetem

Tóth Nikolett, Budapesti Corvinus Egyetem

Tóth János, Budapesti Corvinus Egyetem

A folyamatok, a működés és a teljes szervezet szintjén értelmezhető üzleti kiválóság elméleti és gyakorlati kutatása nagy hagyományokkal bír. Az üzleti kiválóság elérésére irányuló folyamatos fejlesztések egy olyan többretegű folyamatként is értelmezhetők, amely folyamat tükrözi a szervezet érettségének különböző szakaszait. A TQM filozófiájából kiindulva számos szisztematikus és integrált üzleti kiválósági modellt fejlesztettek ki annak megértésére, hogyan lehet a kiemelkedő szervezeti és teljesítménybeli eredményeket elérni és megtartani a vevőknek nyújtott érték, a szervezeti folyamatok és kapacitások, a hatékonyság, a szervezeti kultúra és vállalati partnerkapcsolatok folyamatos fejlesztése, valamint a stratégiai tervezésnek, fejlesztésnek, integrációnak, koordinációnak, innovációnak, egyéni és szervezeti tanulási tevékenységeknek tulajdonított kiemelt szerepet révén. Hasonló törekvés figyelhető meg a projektmenedzsment érettségi modellek megjelenése mögött is. Az elmúlt évtizedekben napvilágot látott projektmenedzsment érettségi modellek közös jellemzője, hogy megközelítésük értelmében a szervezetek egy több szakaszból álló fejlődési pályán haladnak előre egészen az érettség szintjéig, az egyes szintek pedig olyan fázisokat képviselnek, melyek esetében a szervezet folyamatok és folyamatképeségek értékelése, valamint a jövőbeli fejlesztési erőfeszítések kijelölése elkészíthető. Megfigyelhető továbbá, hogy – bár két markáns típusuk azonosítható – jellegüket tekintve komolyan táplálkoznak az iparági sztenderdekből. Ebből fakadóan az értékelési területek és kritériumok között számos esetben több átfedés azonosítható – az kifejlesztett modellek egyediségét biztosító tényezők és szemléletmód mellett. A közsférában és intenzív innovatív környezetben ugyanakkor megfigyelhető az is, hogy sokszor a projekten kívüli, a szervezeteket vagy az iparágot érintő tényezők is megjelennek. Tanulmányunkban azonosítjuk a közsféra innováció-intenzív szervezetek esetében alkalmazható érettség modellt, kiegészítve olyan kritériumokkal, amelyek a jobb és pontosabb használhatóságot segítik elő.

Az előadás az OTKA 139225 számú kutatási projekt keretein belül készült el.

Kulcsszavak: projekt menedzsment, érettség modellek, érettség a közsférában,

*projektmenedzsment a közsférában, innováció-intenzív projektmenedzsment

Technológia-Stratégia-Kiválóság - A stratégiai technológia menedzsment funkciói és a dinamikus képességek

Deutsch Nikolett, Budapesti Corvinus Egyetem

Berényi László, Miskolci Egyetem

Ronnen Avny, Budapesti Corvinus Egyetem

A stratégiai technológiamenedzsment (STM) egy olyan fogalom, amely azzal foglalkozik, hogyan lehet a technológiai stratégiát és annak menedzsment-szemléletét integrálni a vállalat stratégiai gondolkodásába, magasabb szintű tervezésbe és irányítási folyamataiba. A megbontó technológiai fejlesztések és radikális változások ugyanis arra készítetik a vállalatokat, hogy jelentősen javítsák K+F+I tevékenységüket és működési hatékonyságuk megőrzése mellett úgy tervezzenek a „jövő piacával”, hogy a vállalati siker elérése inkább múlik a technológia menedzselésének kiválóságán, mintsem magán az alkalmazott, vagy alkalmazni kívánt technológiák kiválóságán. Következésképpen a vállalati és üzleti stratégiák egyre inkább a technológiai kapacitások és képességek azonosítására, kiválasztására, megszerzésére, kiaknázására és védelmére összpontosítanak, és arra épülnek. Ebben az értelemben elengedhetetlen a szervezetek azon képessége, hogy a technológiamenedzsmenttel kapcsolatos tevékenységeket, mint dinamikus képességeket rutinszintre tudják emelni. Míg az STM jelentősége, célja és elméleti háttere jól körülhatárolható, az STM kulcsfontosságú funkciói és az érintett szervezeti területek közötti összefüggések vizsgálata tekintetében mind a nemzetközi, mind a hazai szakirodalmi források alapján továbbra is nyitott kérdés, hogyan kell a versenyelőnyt biztosító technológiai képességek és kapacitások kiaknázását szolgáló működési kiválóságot elérni. Az előadás során azzal a feltételezéssel élünk, miszerint a technológia hatékony menedzselése a szervezeti teljesítmény javítása és a vállalati siker elérése függ az STM fő funkciói mentén értelmezhető kritikus kapacitásoktól és kompetenciáktól, valamint ezek szervezeti és vezetési kapcsolódásaitól. Ennek megfelelően ismertetjük az STM funkcióihoz tartozó tevékenységek mentén azonosítható dinamikus képességeket, illetve azok projekt menedzsment, stratégiai menedzsment, innováció menedzsment és pénzügyi menedzsment területekkel szemben támasztott kritikus kompetenciáit és rutinjait.

Az előadás az OTKA 139225 számú kutatási projekt keretein belül készült el.

Kulcsszavak: Stratégiai technológiamenedzsment, dinamikus képességek, képességtérkép

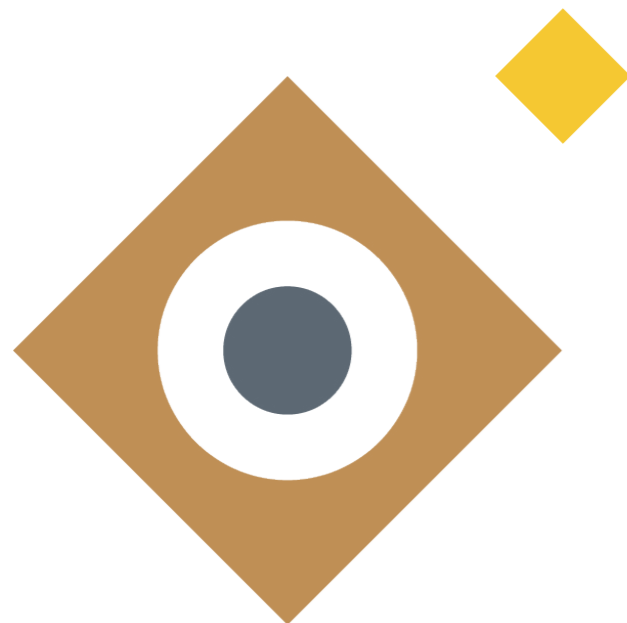
A fenntarthatósági tevékenységek támogatása szoftveres megoldásokkal - Vállalati fenntarthatósági tendenciák feltárása

Farkas Mária, Budapesti Corvinus Egyetem

2024-től minden európai nagyvállalat évente köteles jelenteni fenntarthatósági teljesítményéről, a jelentés tartalmát az Európai Bizottság által közzétett Vállalati fenntarthatósági jelentéstételi irányelv (Corporate Sustainability Reporting Directive - CSRD) fogja szabályozni. Ezzel párhuzamosan a pénz- és tőkepiaci szereplők egyre szigorúbban minősítik a vállalatokat a környezeti, társadalmi és vállalatiirányítási szempontokat (Environmental, Social és Governance - ESG) értékelésével. A karbon lábnyom csökkentése, a zöldrefestés elkerülése, a biológiai sokféleség veszélyeztetése mind egyre égetőbb kérdése válik a vállalatok felső vezetése számára, ugyanakkor lehetőséget is jelent a zöld innovációk számára. Kutatásom során, azt vizsgálom, hogy a vállalati fenntarthatóság területén milyen trendek várhatóak a közeljövőben, kiemelten elemezve a szoftveres fenntarthatósági adatgyűjtéshez, jelentéstételhez és a szoftveres támogatással megvalósuló fenntarthatósági működtetéséhez kapcsolódó irányvonalakat. A kutatás célja a terület elsődleges megértése, a kutatási probléma megfogalmazása, további kutatási irányok kijelölése.

Feltáró kutatásomban tudományos publikációk, szakmai folyóiratok, szakmai szervezeteknél elérhető tudástárak és konferencia előadások segítségével kívánom feltérképezni ezt a dinamikus változó területet. Nagy a bizonytalanság a jövőt illetően, viszont számos szakértő hangoztatja, hogy a vállalatok életét a jövőben jelentősen meghatározó új tényezőkre a vállalatoknak már most készülniük kell.

Kulcsszavak: fenntarthatósági jelentések, zöld innovációk, szoftveres támogatás

Hibrid feszültségek - Társadalmi innovátorok leadership jellemzői

Héra Boglárka, Budapesti Corvinus Egyetem

Farkas-Kis Máté, Budapesti Corvinus Egyetem

Kiss Julianna, Budapesti Corvinus Egyetem

Krátki Noémi, Budapesti Corvinus Egyetem

Matolay Réka, Budapesti Corvinus Egyetem

Nagy Ákos, Budapesti Corvinus Egyetem

Papik Réka, Budapesti Corvinus Egyetem

Révész Éva, Budapesti Corvinus Egyetem,

Rozványi Anna, Budapesti Corvinus Egyetem

Sági Laura, Budapesti Corvinus Egyetem

Toarniczky Andrea, Budapesti Corvinus Egyetem

Milyen a hibrid “üzemmódú” vezetés? A kérdés ez esetben nem autópári, hanem a társadalmi vállalkozások azon specialitására utal, hogy egyszerre kívánnak társadalmi és gazdasági célt megvalósítani. A Corvinus Science Shop közösségi kezdeményezésű kutatásában e hibriditás jellemzőit - köztük feszültségeit - tárja fel hazai társadalmi vállalkozások vezetőivel és munkatársaival készített kvalitatív interjúk mentén. A kutatás módszertanában a terepbe - a magyarországi társadalmi vállalkozás ökoszisztémába - való beágyazódás kísérlete. Tartalmában és eredményeiben a társadalmi vállalkozások vezetésének különlegességére és kihívásaira tapint rá, megoldás fókusszal.

Kutatásmódszertan: Az ökoszisztémabeli beágyazódás a vizsgálat kiindulási pontján, a kutatási témák és kérdések megválasztásával kezdődött - személyes megkeresés és kérdőív révén kérdeztünk társadalmi vállalkozókat, a terület kutatóit, társadalmi vállalkozás fejlesztő stb. szervezeteket. Folytatódott a kutatásmódszertani elemek, így az interjúk elemzéséhez a nemzetközi szakirodalomból választott kódok kiválasztásának ökoszisztémabeli validálásával, majd azzal, hogy eredményeknek a szektor szakértőivel vitattuk meg. A kutatás további fontos eleme a tudományos megjelenítés mellett a társadalmi vállalkozások számára közvetlenül hasznosítható outputok készítése. A sokféleség céljával választott társadalmi vállalkozási mintánkban 5 esetet dolgoztunk fel, esetenként 3-8, összesen 24 interjúval kerestük.

Eredmények: Az esetek gazdag forrását adják a társadalmi vállalkozás vezetés jellemzőinek megértéséhez, a Magyarországon működő hibrid szervezetek hibriditásból fakadó specialitásainak feltárásához. A kutatásban különös figyelmet fordítottunk e szervezetek vezetésében a részvétel és bevonás lehetőségeire és korlátaira, lévén ez több társadalmi vállalkozás definíció egyik alapelőírása, amely a gyakorlatban sokszor zavarba ejtő és homályos a vállalkozások vezetőinek körében. Vizsgáltuk az innovációhoz - azaz az e vállalkozásoknak ugyancsak szakirodalmi irányokban tulajdonított jellemzőhöz - való viszonyt. A hibriditás feszültségeinek feltárásakor pedig egy különös - a nemzetközi szakirodalomban leírt - folyamat, az ún. újrakulcsolás (re-keying) példáit is azonosítottuk.

Kulcsszavak: hibriditás, társadalmi vállalkozások, társadalmi innováció, Science Shop

A Stratégiai Technológia Menedzsment és az Értékmenedzsment találkozási pontjai a Kiválósági Modell tényezőin keresztül

Hoffer Ilona, Budapesti Corvinus Egyetem

A Technológia Menedzsment helye és szerepe nem megkérdőjelezhető a vállalkozások, szervezetek életében. Különösen igaz ez az információtechnológia - melyet a technológia egyik meghatározó megjelenési formájának tekintünk -, egyre jelentősebb térhódításával.

A Stratégiai Technológiai Menedzsment és kapcsolódó területeinek összefüggés kutatása még számos kérdést, feltáratlan ismeretet rejt magában. A kiválósági modellek fokozatos térhódítása a Stratégiai Technológiai Menedzsment területén is értelmezést követel. Az előadás az Innovációmenedzsment meghatározó dokumentumaiból kiindulva keresi és szemlélteti a Stratégiai Technológia Menedzsment és az Értékmenedzsment modelljeinek illeszkedéseit, valamint az Értékmenedzsment STM Kiválósági Modell tényezőihez való kapcsolódásait. Az előadás az OTKA 139225 számú kutatási projekt keretein belül készült el.

Kulcsszavak: Stratégiai Technológiamenedzsment, Innováció, Értékmenedzsment, Funkció, Kiválósági Modell

Technológiai innovációk hatása a stratégiai menedzsmentre

Nagy-Borsy Viktor, Budapesti Corvinus Egyetem

Mészáros Tamás, Budapesti Corvinus Egyetem

A stratégiai technológiamenedzsment fejlődéstörténetével foglalkozó szerzők már rávilágítottak arra, hogy az Stratégiai Technológiamenedzsment (STM), mint új tudományág megjelenése egy olyan evolúciós folyamat eredménye, amely a K+F menedzsment funkcionális aspektusából indul ki, és az innováció menedzsmentjén át az egyre összetettebb, kifinomultabb és stratégiai irányultságú nézetek technológiamenedzsment, majd végük a stratégiai technológiamenedzsment felé haladt. Ebben az értelemben az STM nemcsak a vállalati stratégia, az üzleti stratégia és a technológiai stratégia összehangolását jelenti; sokkal inkább az üzleti és technológiai tevékenységek közötti konvergenciát hangsúlyozza. Ugyanakkor, a radikális és romboló technológiai innovációk által generált hajtóerők bizonytalanságot keltettek a versenypiacokon, és alapjaiban változtatták meg a vállalatok és iparágak hagyományos határait is, nemcsak a gazdasági környezet stabilitását, hanem a vállalati jövedelmezőség hagyományos megközelítéseit és forrásait felszámolták, megkérdőjelezve így a domináns stratégiamenedzsment paradigmák legitimitását. Feltételezésünk szerint az STM a dinamikus képességek, az átmeneti versenyelőnyök és a vállalati ambidexteritás elméleteire támaszkodva magasabb szintre emeli a technológiai innováció folyamatának, a technológiai kapacitásoknak és kompetenciáknak a hatékony és eredményes működéshez való hozzájárulását. A vállalati versenyképesség ennek megfelelően a technológiai erőforrásokban és képességekben,

valamint az ezek fejlesztésére irányuló vállalati erőfeszítésekben rejlik. Ezen feltételezések vizsgálata érdekében az előadás a stratégiai menedzsment paradigmái (racionális folyamatmodell, iparági versenyen alapuló elmélet, erőforrás és képesség alapú elmélet, dinamikus képességek elmélete) és a stratégiai technológiamenedzsment fejlődéstörténete közötti párhuzamot ismerteti, a hangsúlyt a stratégiai menedzsment és a technológiai menedzsment konvergenciájának történetére, az STM a vállalati versenyelőny megszerzésében és megőrzésében játszott szerepére helyezi. Az előadás az OTKA 139225 számú kutatási projekt keretein belül készült el.

Kulcsszavak: Stratégiai Technológiamenedzsment, Stratégiai menedzsment, Erőforrás és képesség alapú elmélet, dinamikus képességek

Jövő szervezete és vezetése kutatási beszámoló

Szanyi-Gyenes Xénia, Budapesti Corvinus Egyetem

A Budapesti Corvinus Egyetem Vezetéstudományi Intézete saját kutatási projekt keretében indított egy kvantitatív adatfelvételen alapuló nagymintás kutatást a magyarországi vállalatok körében. A kutatás célja volt, hogy egy minél komplexebb képet kapjunk a Magyarországon működő szervezetek és vezetők működési gyakorlatáról, a kutatásba bevont válaszadók fejében létező, jövő szervezetre és vezetőjére vonatkozó elképzelések, elvárások megismeréséről. A 300 feletti minta összeállítása jól tükrözi a hazai vállalati szektor összetételét, és egyben érdekes elemzéseknek ad lehetőséget. A kutatói csapat komplex módon közelítve igyekezett feltárni a külső környezeti hatásokat, a belső szervezeti jellemzőket, stratégiai gondolkodás tartalmát, nemzetközi növekedési terveket, gátlótényezőket csak hogy kiemeljünk néhány fontos vizsgálati elemet. A válaszadók fejében a jövő szervezete egy technológiában haladó, korszerű, folyamatosan fejlődő és innovatív vállalat. A válaszadók kifejezetten jóra értékelték szervezetük különböző megközelítések szerint értelmezett stratégiai válasz-képességüket. A hazai vállalati versenyképességi kutatások szerint a nemzetköziesedés a cégek sikerességének egyik stabil tényezője. Összevetettük a nemzetközi és a csak hazai piacon jelen lévő vállalatokat, milyen eltérések és közös rutinok jellemzik őket. A válaszadó vállalatvezetők jellemzően a tevékenység jellegével vagy a hazai piac elégséges méretével indokolták, hogy miért nincsenek jelen nemzetközi piacon. A nemzetközi piacra lépés gyakran innovációs kihívást is jelent a vállalatoknak, azonban ezek a vállalatok kiemelten figyelnek a digitális technológiák alkalmazására, a Covid idején is eredményesebben reagáltak a váratlan környezeti kihívásokra, és kiemelten teljesítettek a munkafolyamatok hatékonyságának tökéletesítésében, új gyakorlatok feltárásában, ezáltal versenyképesebbek lehettek hazai társaiknál. Az előadás során a kutatás elsődleges eredményeit szeretném összefoglalóan kiemelni, a nemzetköziesedés területére mélyebben is fókuszálva.

Kulcsszavak: nemzetközi piacra lépés, technológiai kihívások, jövő szervezete, jövő vezetője

Szekció 8. Sport és Innováció

Üzleti modell innováció a hivatásos labdarúgás fenntartható működéséhez: Hogyan szerezhetik vissza a szurkolók a „Szép Játékot”?

Kozma Miklós, Budapesti Corvinus Egyetem

Teker Franciska, Budapesti Corvinus Egyetem

Célunk annak feltárása, hogy az angol Premier League klubjaiban zajló digitális innovációk meg-alapozhatják-e az üzleti modelljük várható változását, és potenciálisan megoldást jelenthetnek-e a hivatásos labdarúgás pénzügyi fenntarthatósági problémájára.

Feltáró kutatásunk célja, hogy azonosítsa a folyamatban lévő digitális innovációkat, és hogy milyen változások várhatók a következő években. Az empirikus elemzés a klubok weboldalairól, a kiválasztott közösségi oldalakról és a legjobb sportüzleti folyóiratokból gyűjtött információkon alapul. Előzetes eredményeink azt mutatják, hogy a vizsgált klubokban már bevezetett számos digitális innováció ellenére ezek kihasználtsága nem érte el azt a szintet, amely igazolná a komplexebb üzleti modell innováció megtörténtét. Számos változás azonban azt jelzi, hogy a belátható jövőben ilyen alapvető átalakulás várható. Munkánk tudományos hozzájárulása egy új szakterület feltárása, amely a hivatásos klubok digitális alapú üzleti modell innovációira összpontosít, ellentétben a bajnokságra fókuszáló számos üzleti modell elemzéssel a labdarúgásban. Arra a következtetésre jutottunk, hogy a klubok alkalmazhatnak és kell is, hogy alkalmazzanak üzleti innovációkat, hogy pénzügyileg fenntarthatóbb működést találjanak anélkül, hogy feltétlenül meg kelljen várniuk a versenyrendszer egészében bekövetkező változásokat.

Kulcsszavak: Hivatásos sport, digitális innováció, üzleti modell innováció, stakeholder szemlélet, Premier League

Szekció 9. Ph.D section

Citizen Science for Transformative Placemaking in Urban Cities through Positioning Tourism Milieu in relation to Sense of Place

Damla Bal, Corvinus University of Budapest

Ensuring a dialogue between citizens and their environments has been neglected in urban development which prevents a long-lasting impact and value co-creation. However, community involvement in science is a breeding ground for producing new knowledge for researchers, policy-makers, and citizens that will contribute to a progressive society. Addressing this major challenge, citizen science provides an innovative potential assuring more dynamic and visionary approaches in transformative placemaking through inviting different stakeholders at various stages from identifying, designing, developing, implementing, and sustaining the place more inclusive.

Turning spaces into places requires a broad discussion about positioning tourism milieu in relation to sense of place. Along the same line, co-creating new dynamics for places will form new meanings in individual and societal experiences from resident and tourist point of view. Especially in this new era of post-pandemic, political conflicts, and global inflation, place dynamics can shift speedily, and thus meanings can vary remarkably. Thereby, researchers and policymakers should build a continuous public collaboration for transformative placemaking to identify community issues, to address them based on reliable data, to shape policy frameworks, and to act together during implementation and post-implementation. Citizen science is key to achieving this goal and ensuring trust between researchers, policy makers and citizens. For this reason, this study encourages and calls the experts and communities to be stewards of their places.

Keywords: Citizen science, placemaking, tourism milieu, sense of place

Limiting factors of successful implementation of public startup funding programs in Hungary between 2016-2020

László Csiki, Budapest University of Technology and Economics

There is a huge ongoing debate on the success of the Hungarian public startup funding programs launched between 2016-2020, even the mere existence of these programs are questioned by taxpayers and by members of the local startup eco-system.

Firstly, in a strong agreement with the formulated strategic goals of these programs (namely: supporting the R&D based innovation and product development of startup companies in early stages) this presentation is trying to highlight the necessity of governmental interventions using the resource based path dependency theories in deductive narrative. (Result of an empirical research will hopefully be provided soon as a consolidation of results.

Secondly, it evaluates the implementation focusing on the goals of the program and explores the factors that were limiting the success of the implementation of goals. These factors mainly originating from the preferences of VCs contributing in fund distribution and also from the nature of funding sources itself.

Keywords: Startup funding, venture capital, Hungarian programs

The role of Artificial Intelligence in creating Digital Identity Wallet

Péter Jámber, Corvinus University of Budapest

Recent publications by PwC, Gartner, and McKinsey have shown how the application of Artificial Intelligence has the potential to transform every layer of a company's operations.

Narrowing down the extremely broad application areas of AI, my research sought to answer the challenges with authentic digital identification as it is one of the pillars of organizational digitalization. The importance of this field has increased significantly since the COVID-19 pandemic, it is also part of the Digital Identity Strategy of the European Commission, under the presidency of Ursula von der Leyen.

I conducted personal interviews with several Hungarian enterprises (Magyar Bankholding, MCC, Meló-Diák, Siemens, Egri Vagyonkezelő és Távfűtő Zrt., Ifosense) to determine the role of AI in process digitalization within their organization, specifically touching upon the possibility of digital identification and paperless administration.

To address encountered difficulties, I explored the legal and technological aspects of authentication methods offered by the largest Trust Service Providers in the market and the companies that offer electronic identity validation with AI-enabled video identification under ETSI TS 119 461 regulation. I analyzed deep learning, real-time video processing, Artificial Intelligence, and instant

OCR data mining options available on the market as potential answers related to my interview questions. As one of the leading topics at the Infotér 2022 conference, I touched on the details of my research topic at a public roundtable with - among others - the Deputy State Secretary of the Ministry of Culture and Innovation.

Keywords: Artificial Intelligence, digitalization, authentication methods

Introduction to the university innovation ecosystem from a perspective of systematic literature review

Eszter Németh, University of Pannonia

Beáta Fehérvölgyi, University of Pannonia

Zoltán Birkner, National Research, Development and Innovation Office

Innovation is a buzzword and permeates every aspect of life, as shown by the case of the higher education institutions too. It becomes a vital part of the universities and shapes the working processes on the field of education, research and third mission activities. Many scientists have already investigated the topic of the university innovation ecosystem both on domestic and international scale that results are meaningful and show the diversity of the theme. The Triple Helix as a basic spiral model of the innovation ecosystem provides an initial framework for the research in which three different actors; the academia-industry and government can be seen. Indeed the concept of innovation exists in a much complex system which requires the interaction of heterogeneous members such as the civic sector in the knowledge intensive society but the role of the environment has been influenced due to strategic goals in order to increase the innovativeness, sustainability or efficiency. The main focus of the scientific research is to investigate the core of the university innovation ecosystem in the framework of a systematic literature review following the steps of the PRISMA methodology in order to shed light on the building components, the influence of the university and the role of the long term fruitful collaborations in an innovation ecosystem. As a key priority of the research the found publications have been identified and categorized according to their types, based on their social, entrepreneurial, sustainable, regional contribution, partnership target as well as seeking answers for who publishes on innovation, what kind of link can be found between them, what methods appear in their work and is there any brand new methodology or model they represent. Answering these questions bring the publication closer to a deep and comprehensive understanding of the subject area and supports the ongoing research program in the field of the academia, innovation and ecosystem connectivity.

Keywords: university; innovation; ecosystem; network

Open Innovation Model

Márk Végh, University of Pannonia

The goal of the paper is to provide a closer look at innovation models and the situation of open innovation, based on the literature. It presents and summarizes the existing open innovation approaches for the reader, and examines the presence of open innovation in the hungarian innovation ecosystem. The topic determines the research methodology, which is literature research. My hypothesis is that the open innovation models will appear as an ecosystem in the innovation models, based on the literature review. Ecosystem means that the innovation process will appear across company boundaries instead of the close, internal innovation models. The other hypothesis is that the practice of the open innovation is available and partly used in the hungarian businesses.

Keywords: innovation models, open innovation, innovation ecosystem

